

Notulen –vastgesteld-

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	28 maart 2023
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:

- 5 Mw. S. Abdi (PvdA), mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), mw. I.A. Bezaan (PVV), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. Bouhleh-Lascaris (SP), Statenlid M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. J. Dessing (FvD), Statenlid J.W. Dulfer (GL), Statenlid Er (GroenLinks), Statenlid A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), Statenlid J. Gringhuis (GL), mw. J.M.E de Groot (SP), dhr. G.J.W. Hartog (JA21), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. Van Hooff (PVV), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), dhr. Köhler (JA21), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid I. Kostić (PvdD), dhr. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. H.S. Mulder (D66), dhr. A.J.M. Muurlink (PvdA), mw. A. Nanninga (JA21), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. W. van Soest (PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), Statenlid F.A.S. Zoon (PvdD).
- 20 **Afwezig:** dhr. T.H.B. Baudet (FvD), dhr. R.J. Dekker (FvD), mw. G. Van Geffen (N N-H.), mw. L. Gonggrijp (D66).

Agenda

1. Opening en mededelingen.
2. Stemming M23-2023 'Toets subsidies provincie voor landbouw aan doelen Voedselvisie' vanwege staking stemmen PS 6 maart 2023.
3. Geloofsbriefonderzoek leden nieuwe Statenperiode 2023-2027.
4. Afscheid van leden van Provinciale Staten.
5. Sluiting

Paginanummer:

- (1)
(2)

()
()

25 *Opening om 19.40*

1. Opening en mededelingen

30 De **VOORZITTER**: Goedenavond dames en heren. Ik open deze buitengewone vergadering van de Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland. Allereerst heet ik natuurlijk de familieleden en de vrienden van onze Statenleden en met name natuurlijk ook de Statenleden die vandaag afscheid van ons gaan nemen van harte welkom.

35 Ik wil u verzoeken uw mobiele telefoons op stil te zetten.

En als ik zo in de zaal kijk, denk ik: goh, waarom beginnen we niet elke vergadering met een bosje bloemen? Want vanaf deze kant ziet het er zeer fleurig uit, kan ik u vertellen. [...] Ja, oké, dat is waar.

40 Vanavond een bijzondere vergadering. Maar, ja, u zou de Staten van Noord-Holland niet zijn als u ook deze vergadering vanavond spannend houdt, want we hebben nog een stemming te gaan

straks over de motie waar de stemmen staakten. Er zijn op dit moment 48- De heer Roosendaal is er. Dan zijn er 49 Statenleden binnen.

45 Ik heb bericht van verhindering van mevrouw Gonggrijp van D66, mevrouw Van Geffen van Namens Noord-Hollanders. en de heer Baudet van Forum voor Democratie, mevrouw Alberts van de SP en de heer Dekker van Forum voor Democratie. Mevrouw Nanninga van JA21 zal iets later komen.

50 En we hebben een jarige onder ons, dames en heren. Dat is Statenlid Gielen. Gefeliciteerd. Speciaal voor u deze avond georganiseerd in deze fleurige bijeenkomst. Het mooie was: vier jaar geleden was het de installatievergadering waarbij we uw verjaardag hebben gevierd. En nu het afscheid. Je zou kunnen zeggen: de cirkel is daarmee rond.

55 Ik ga zo meteen eerst het woord geven aan de voorzitter van de Onderzoekscommissie Geloofsbrieven, die de Staten adviseren over toelaatbaarheid van de nieuwgekozen leden. En dan heb ik de eer om de vertrekkende Statenleden toe te spreken en enkelen ook te onderscheiden. Daarbij hebben een aantal leden aangegeven dat ze ook even kort het woord willen voeren. Daar is ook gelegenheid voor aan mijn linkerkant, voor u rechts. We hebben wel afgesproken dat dat
60 drie minuten zal zijn. We laten geen klok meelopen, maar we willen u verzoeken om daar een klein beetje rekening mee te houden.

2. Stemming M23-2023 'Toets subsidies provincie voor landbouw aan doelen Voedselvisie' vanwege staking stemmen PS 6 maart 2023.

65 De **VOORZITTER**: Voordat ik naar de geloofsbrieven ga, gaan we eerst even naar agendapunt 2. Dat is de stemming over de motie M23-2023 met als titel 'Toets subsidies provincie voor landbouw aan doelen Voedselvisie'. Op 6 maart 2023 staakten de stemmen. Dan dien ik ook nog eerst, mocht een hoofdelijke stemming noodzakelijk zijn, een primus te kiezen. Dat betekent,
70 voor de mensen die meeluisteren die hier niet altijd zijn: dit is geen bingospelletje. Maar het is vandaag nummer 31 geworden. En nummer 31 is de heer Cardol van GroenLinks. Dus mocht het tot een hoofdelijke stemming komen, dan is de heer Cardol de eerste waar we gaan beginnen.

Bij agendapunt 9, dames en heren, bij de vorige Statenvergadering, en dat was bij het
75 eindrapport Randstedelijke Rekenkamer landbouw- en voedseltransitie, hebben dus de stemmen over motie 23 gestaakt. Vandaag gaan we die motie opnieuw in stemming brengen. Dat doen we conform onze Provinciewet. Voor degenen die dat precies willen weten: dat is artikel 32 lid 4. Hij is in iBabs bijgevoegd. Dus aan de orde is nu de stemming over motie 23 van de fractie van de Partij voor de Dieren inzake 'Toets subsidies provincie voor landbouw aan doelen Voedselvisie'.
80 Mijn vraag: verlangt iemand hoofdelijke stemming? Een stemverklaring of aantekening? Zo niet, dan vraag ik de griffier nu de stemming te openen voor motie nummer 23. En de stemming is geopend. Er kunnen, nogmaals, 49 geldige stemmen worden uitgebracht. Er zijn 49 stemmen uitgebracht. De stemming is gesloten.

85 Motie 23 'Toets subsidies provincie voor landbouw aan doelen Voedselvisie', ingediend door Partij voor de Dieren, DENK en SP.
Motie 23 is met 27 stemmen voor en 22 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, JA21, CDA, Forum voor Democratie, PVV, ChristenUnie en Fractie Baljeu.

90 3. Geloofsbrievenonderzoek leden nieuwe Statenperiode 2023-2027

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 3. Dat zijn de geloofsbrieven, het onderzoek naar de leden van de nieuwe Statenperiode. Ook conform ons Reglement van Orde van de Provinciale Staten, conform artikel 10, heb ik een commissie samengesteld uit uw midden. Die commissie is
95 ingesteld om de geloofsbrieven en ook de stukken die daar betrekking op hebben, te beoordelen. In de onderzoekscommissie hebben zitting mevrouw Alberts van de SP, de heer Van den Berg van JA21, de heer Van Gilse van de VVD, de heer Heijnen van het CDA, de heer Leerink van de PvdA en Statenlid Van Wijnen van GroenLinks. Ik geef nu het woord aan Statenlid Van Wijnen als voorzitter van de Onderzoekscommissie Geloofsbrieven.

100

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, en dat is dan het laatste taakje van deze Staten. Uw laatste taak. Ik heb een mooie brief gekregen.

- 105 Ter voldoening aan de opdracht van het presidium hebben wij de geloofsbrieven en de daarbij
behorende bescheiden onderzocht die 55 benoemd verklaarde leden aan uw vergadering hebben
overlegd. Tevens hebben wij geconstateerd dat er tegen de vaststelling van de uitslag van de
verkiezingen geen bezwaren zijn ingebracht. Op basis van het proces-verbaal van de uitslag van
110 de verkiezing van de Provinciale Staten is de commissie van mening dat de uitslag van de
verkiezingen rechtmatig is en derhalve ook door de Provinciale Staten kan worden aanvaard. Het
onderzoek van de geloofsbrieven heeft aangetoond dat blijkt het proces-verbaal van de zitting
van het Centraal Stembureau van 23 maart 2023 tot het vaststellen van de uitslag van de op 15
maart 2023 gehouden verkiezing van de leden van de Provinciale Staten van Noord-Holland zijn
115 benoemd verklaard de op de bijlage van dit verslag vermeldde 55 personen. Ten aanzien van
deze 55 benoemd verklaarde leden is ons gebleken dat door eenieder van hen binnen de in de
Kieswet gestelde termijn is overlegd a, de geloofsbrief, b, de verklaring betreffende openbare
betrekkingen door hem bekleed en c, tenzij op het tijdstip van benoeming reeds lid van de
Provinciale Staten, een uittreksel uit het persoonsregister van een gemeente waaruit woonplaats,
datum en plaats van geboorte, alsmede het Nederlanderschap en de kiesgerechtigheid blijken.
120 Voorts merkt de commissie op dat alle leden rechtmatig aanspraak kunnen maken op hun zetel
en voldoen aan de vereisten voor het lidmaatschap van Provinciale Staten, zoals neergelegd in
artikel 10 van de Provinciewet en dat van enige strijd met artikel 13 van genoemde wet geen
sprake is, zodat naar onze mening aan alle voorschriften der wet is voldaan. De commissie wil
naar aanleiding van het onderzoek van alle benoemd verklaarde leden wijzen op hun
125 verantwoordelijkheid om zichzelf steeds de vraag te stellen of hun nevenfunctie of betrekking
mogelijk op enig moment kan conflicteren met besluitvorming in Provinciale Staten. Wij adviseren
op basis van ons onderzoek dan ook alle 55 benoemd verklaarden als lid van Provinciale Staten
van Noord-Holland toe te laten.
- 130 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ja, geachte Statenleden, uit het verslag van de voorzitter van de
commissie is naar voren gekomen dat alle benoemden aan de in de Provinciewet gestelde
voorwaarden voldoen. Naast het onderzoek naar de geloofsbrieven wordt de commissie
natuurlijk ook geacht een uitspraak doen over de rechtmatigheid van de verkiezingen. Op basis
van de bestudering van de processen-verbaal van de stembureaus is geconcludeerd dat zich geen
135 onrechtmatigheden hebben voorgedaan. De Commissie voor het Onderzoek van de
Geloofsbrieven adviseert dan ook om de benoemden toe te laten. Tevens stelt zij voor dat de
Provinciale Staten de bevindingen van de Commissie overnemen. Verlangt iemand hierover het
woord? En daarmee zijn dus ook de verkiezingen rechtmatig verlopen. Dan is dus nu besloten de
nieuwbenoemde leden als lid van Provinciale Staten toe te laten. Ze zullen in de vergadering van
140 morgen, dat is 29 maart 2023, worden beëdigd en geïnstalleerd. Ik ontbind de Commissie van
Onderzoek en ik dank de leden in ieder geval voor de verrichte werkzaamheden. Dank u wel.

[Tafelgeroffel]

- 145 De **VOORZITTER**: Daar mag u best voor applaudisseren, want dit waren 55 leden en niet zoals bij
vaak tussentijds één of twee.

4. Afscheid van leden van Provinciale Staten.

- 150 De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 4 en dat is het afscheid van de leden van
Provinciale Staten. Dan ga ik u zo toespreken. We hebben dit keer ervoor gekozen om in groepjes
van vier afscheid te nemen. Dat betekent dat ik de leden naar voren zal roepen in het midden van
de zaal. Ik zal u toespreken. Een aantal van u hebben aangegeven ook nog wat te willen zeggen.
155 U krijgt de gelegenheid om dat inderdaad hier op het spreekgestoelte te gaan doen. Op uw
bureau vindt u als het goed is al- De bos bloemen hebben we allemaal kunnen zien. Maar wat
misschien de mensen die meekijken, meeluisteren, die aan de zijkant in de zijbeuken zitten, niet
hebben gezien, is dat er ook een pen ligt voor de vertrekkende Statenleden, een aandenken voor
het werk wat u heeft verricht. Maar u krijgt ook straks in de Johan Remkeszaal nog een
160 afscheidscadeau. Dat is de foto die achter op de schildersezal staat. Die zult u uitgereikt krijgen
in die Johan Remkeszaal. Dat betekent dat ik dus ook op mijn spreekgestoelte zal blijven staan

en u zal toespreken. Ik kan u zeggen: neemt u daar even de tijd voor. Althans, ik zal daar de tijd voor nemen. Ik wil u verzoeken om, als u het woord neemt, om een beetje de tijd van drie minuutjes in acht te nemen. Goed, dan ga ik verhuizen.

165

Het past maar net op het spreekgestoelte. Maar voordat ik begin met u toe te spreken, en ik hoop dat ik dat ook namens de vertrekkende Statenleden doe, zou ik toch eerst een woord van dank willen uitspreken richting de griffie en de ondersteuning. De afgelopen verkiezingen hebben zij heel veel werk verricht. We hebben overigens heel goede kritiek ook uit het land gekregen op de door ons gemaakte verkiezingscampagne. Maar ook weer de afgelopen dagen hebben jullie heel hard gewerkt om te zorgen dat alles hier klaarligt en voor het kennismaken met de nieuwe Statenleden. Er komt nog het nodige, maar heel erg bedankt namens ons allen voor het werk wat jullie hebben verricht. Dank je wel.

170

175 [Applaus]

De **VOORZITTER**: Geachte Statenleden, na de verkiezingen van 2019 was er veel nieuw. Met 37 nieuwe Statenleden, twee nieuwe partijen en sinds januari van dat jaar ook een nieuwe voorzitter. Het was een spannende start denk ik voor de Provinciale Staten. Het kan ook een hele opgave zijn voor mensen die nieuw in de Staten komen. Na weken, soms maanden, campagne voeren, is het dan uiteindelijk zover. Dat gaan we nu weer merken. En dan moet je alle beloftes en dromen waarvoor je in de politiek bent gegaan, waar gaan maken. En vier jaar lijkt dan erg lang. Maar eerlijk gezegd denk ik dat voor veel van jullie geldt, als je terugkijkt, dat het ook weer heel snel voorbij is, vier jaar.

180

185

Ook vier jaar geleden was het duidelijk dat we voor grote uitdagingen stonden: bijvoorbeeld wat betreft wonen, energie, klimaat en de leefomgeving. En ook toen lag de provinciepolitiek onder een vergrootglas. In het najaar van 2018 waren er honderden boeren naar het provinciehuis gekomen om van zich te laten horen in het kader van de stikstofproblematiek. En ook in de afgelopen periode wisten de actievoerders van onder andere Extinction Rebellion ons provinciehuis te vinden.

190

We wisten vier jaar terug nog niet welke nieuwe, grote uitdagingen ons te wachten stonden. In de jaren daarna ondervonden we de gevolgen van de coronacrisis. En vorig jaar werden we geconfronteerd met de onzekerheden en de gevolgen van de vreselijke oorlog in Oekraïne. Ook deze oorlog had invloed op onze provincie. De Oekraïners, vooral vrouwen en kinderen, gingen op de vlucht en zochten een veilig onderkomen. Ook hier in onze provincie. Op allerlei plekken werd noodopvang ingericht. Mensen werden opgevangen op het Centraal Station, bijvoorbeeld in Amsterdam, waar veel mensen aankwamen en van daaruit in de hele provincie ondergebracht. We maakten plaats voor deze mensen. Maar de oorlog is helaas nog niet voorbij. De vraag naar opvang is en blijft ook voor de provincie Noord-Holland een opgave. En de noodzaak voor aandacht hiervoor blijft groot.

195

200

“Regeren is vooruitzien”, zeggen ze weleens, maar niet alles laat zich even goed voorspellen. Een oorlog, corona. Deze onderwerpen heb ik in de vorige – niet in de afgelopen, maar in de vorige – verkiezingsprogramma’s niet terug kunnen vinden. Regeren is ook aanpassen. Meedenken. Oplossingen bedenken. En complimenten: dat heeft u gedaan. In de coronaperiode waren de veranderingen groot. Het was wennen, zeker in het begin. Maar we pasten ons goed aan. Heel snel, al in april 2020, begonnen we met online vergaderen. Soms konden we weer fysiek samenkomen om daarna toch weer achter de laptop plaats te mogen nemen. Voor mij blijft natuurlijk toch in Egmond, de Noord-Koreaanse toestand van die enorme zaal, een van mijn hoogtepunten, kan ik u vertellen. Dat was echt uniek. Want nooit eerder hadden deze Staten digitaal vergaderd. Maar ook onder andere – ik heb ze net bedankt – door de Statengriffie werd veel werk verzet om die aanpassingen steeds weer mogelijk te maken.

205

210

215

Het lijkt soms alweer lang geleden, maar het vroeg bij iedereen, ook bij u, om uithoudingsvermogen en flexibiliteit. En voor u als politici bracht de coronaperiode een extra uitdaging met zich mee, want we misten de ontmoeting en het gevoel van verbinding met elkaar. En juist voor politici is dat belangrijk. Het was een uitdaging om in contact te blijven met de mensen waar u het voor doet: de Noord-Hollanders. Maar ook onderling miste natuurlijk de ontmoeting. We zagen elkaar helaas niet bij de traditionele zomerbarbecue of de

220

kerstbijeenkomst. In 2021 kon u voor het eerst digitaal stemmen en ontdekten we nieuwe mogelijkheden, zoals bijvoorbeeld online technische briefings, online inspreken door inwoners bij Statencommissies. En eind 2021 gingen we zelfs hybride vergaderen. Ook in de coronaperiode
225 voerde u online goede debatten en nam u belangrijke besluiten. Besluiten voor de toekomst van Noord-Holland. Zoals bijvoorbeeld over de Regionale Energiestrategieën, over de stikstofproblematiek, over opvolging bij agrarische bedrijven en over de infrastructuur van onze provincie. U liet zien dat u meebewoog met uw tijd. U richtte twee noodfondsen op van in totaal 110 miljoen euro. Met het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds stelde u honderd miljoen
230 euro beschikbaar om de economische en de maatschappelijke effecten van de corona-uitbraak te verzachten voor ondernemers en werknemers. Maar ook stelde u tien miljoen beschikbaar voor het ondersteunen van maatschappelijke en culturele voorzieningen en instellingen. Niemand van ons wist hoelang de coronacrisis zou gaan duren, maar de hoop dat het weer voorbij zou gaan, was er bij iedereen. En nu kunnen we weer naar festivals, theaters zijn weer open en bij veel
235 bedrijven is er volop werk. Hoewel we natuurlijk ook moeten stilstaan bij de grote problemen en het verdriet die deze crisis ook heeft veroorzaakt. Vorig jaar, gelukkig, konden we weer standaard fysiek gaan vergaderen in deze prachtige Statenzaal. Uw aandacht ging daar onder andere uit naar referendumverzoeken over de Omgevingsverordening, Burgerparticipatie, waar u onder andere ook de uitgangspunten voor vaststelde.

240 Bij mij, en ik hoop bij u ook, terugkijkend naar de afgelopen zittingsperiode, overheerst het gevoel van trots. Want corona drukte een grote stempel, maar u paste zich steeds aan nieuwe omstandigheden aan. Dat vroeg inspanning, ook extra inspanning, maar ik zag vooral toewijding. Het openbaar bestuur en de democratie van Noord-Holland bleven functioneren.

245 Tijdens de verkiezingen is het zaak om juist de verschillen te benadrukken. Maar wanneer je echt invloed wilt hebben, moet je meerderheden vinden. Want als je iets gedaan wilt krijgen, moet je meer doen dan je eigen gelijk halen, en de verbinding zoeken. Dat is ook gelukt. U verdient complimenten voor de manier waarop uw Staten de debatten voerden, ook op de inhoud. Er was
250 ruimte voor samenwerking tussen oppositie- en coalitiepartijen en dat droeg bij aan een goede besluitvorming. De coalitie die de vorige periode is gestart, was misschien wellicht in eerste instantie niet vanzelfsprekend. Maar toch zorgde ook deze samenwerking voor een stabiel bestuur.

255 Nu de verkiezingen weer zijn geweest en de Noord-Hollanders hun stem weer hebben uitgebracht, komt er een einde aan deze zittingsperiode. Vandaag nemen we afscheid van veel Statenleden: 29. Morgen verwelkomen we weer nieuwe. En aan de vooravond van een nieuwe Statenperiode zijn de uitdagingen voor de toekomst van Noord-Holland onverminderd groot en voor de vraagstukken van de provinciepolitiek is ook de politieke belangstelling groot. Voor
260 degenen die vandaag afscheid nemen, liggen hopelijk mooie, nieuwe uitdagingen in het verschiet.

Ik ga nu de vertrekkende Statenleden in groepjes van vier naar voren roepen met het verzoek om in het midden van de zaal te gaan staan. Ik zal u toespreken en als u heeft aangegeven dat u ook
265 nog iets wil zeggen, krijgt u daar de gelegenheid voor bij het linker spreekgestoelte. En nogmaals, de drie minuutjes.

Dan roep ik nu naar voren: mevrouw Abdi, de heer Muurlink, de heer Koyuncu en mevrouw Van Andel.

270 Ik spreek jullie eerst toe en dan om de beurt mogen jullie ons toespreken. Even in het midden van de zaal, hoe mooi is dat?

Ik begin met mevrouw Abdi, beste Siman. Toen je eind mei vorig jaar werd beëdigd als
275 volksvertegenwoordiger voor Provinciale Staten van Noord-Holland was je gekleed in de kleur van jouw partij, de Partij van de Arbeid. Als opvolger van Statenlid Sandra Doevendans had je in deze Staten samen met Jorrit Carton de portefeuille Mobiliteit en Bereikbaarheid als focus. Als duocommissielid was je vanaf november 2021 al lid van deze commissie. Jouw speerpunten hier waren betaalbaar en toegankelijk openbaar vervoer, maar vooral ook verkeersveiligheid. Op zijn
280 tijd was je in voor een grap en voor een rol. Je bent gevoelig voor sfeer, maar we hebben je ook leren kennen als iemand die houdt van gezelligheid. Nou, dan voelde jij in de commissie

Mobiliteit en Bereikbaarheid vast wel thuis. Gedeputeerde Jeroen Olthof had deze portefeuille namelijk onder zijn hoede.

285 Siman, we gaan vandaag afscheid van je nemen. Dat biedt misschien ook perspectief, want wellicht heb je nu meer tijd voor mooie trips naar jouw favoriete steden: Antwerpen en Berlijn. Beste Siman, dank voor jouw bijdrage in de Provinciale Staten van Noord-Holland. Heel veel succes in de toekomst.

290 Ik heb hier staan dat jij niks wilde zeggen. Klopt dat?

Mevrouw **ABDI** (PvdA): Nou ja, nee.

295 De **VOORZITTER**: “Nou ja, nee”, dat is wel een heel mooie.

Beste Alphons geachte heer Muurlink. Jij bent al heel lang politiek actief voor de PvdA. Je bent ook lang volksvertegenwoordiger geweest. Je begon in 2006 in de gemeenteraad van Almere, waar je ook fractievoorzitter was. Ook was je voorzitter van de PvdA-afdeling in Amsterdam Noord. Bij Provinciale Staten was je vanaf 2019 duolid, totdat je in oktober 2021 werd
300 geïnstalleerd als Statenlid. Je hebt politieke wetenschappen gestudeerd. We kunnen jou gerust denk ik een liefhebber van politiek noemen. Je nam in 2021 dan ook heel graag deel aan het gesprek in Pakhuis de Zwijger over het programma Wonen in Noord-Holland. En je organiseert zelf ook politieke cafés in Amsterdam. Bij deze Staten was je lid van de Commissie Ruimte, Wonen en Klimaat. Daar viel jouw degelijkheid op, die ook merkbaar terugkwam in jouw
305 bijdragen. Ook jou, beste Alphons, wil ik danken voor jouw inzet voor de provincie Noord-Holland. Dank je wel.

Meneer Koyuncu, beste Süleyman. Jouw eerste Statenvergadering was in december 2020. Toen werd je geïnstalleerd als Statenlid. Als eenmansfractie was je te horen over uiteenlopende
310 onderwerpen. Van de energietransitie en windturbines tot deelmobiliteit en het slavernijverleden, waar je samen met Eduard Mangal aandacht voor vroeg. Dank daarvoor. Bij jouw maidenspeech diende je een motie in over het onderzoek naar extra ondersteuning boerderijeducatie, die ook werd aangenomen. Jouw ervaring uit Amsterdam nam je mee naar deze Staten. Regelmatig kwam ook een Amsterdams punt ter sprake. Je hebt het de laatste tijd erg druk gehad. Naast je werk als
315 rijschoolhouder was je lid van de gemeenteraad van Amsterdam en van deze Staten in Noord-Holland. En zeker met een kleine een- of tweemansfractie kan dat zeer tijdrovend zijn. Dat weten we allemaal. Maar daarnaast was je in de aanloop naar de verkiezingen ook nog eens campagneleider. Je bent iemand die niet wegloopt voor een uitdaging en iemand die zijn verantwoordelijkheid neemt. Beste Süleyman, we gaan bij deze Staten afscheid van je nemen.
320 Wellicht dat je nu weer meer tijd hebt voor je kinderen, voor je gezin, maar ook om appels te gaan plukken bij de boeren in de buurt, want dat doe je graag. Maar dank ook voor jouw bijdrage aan de provincie Noord-Holland. Dank je wel.

Wilma, mevrouw Van Andel. Het is zeker niet oneerbiedig bedoeld, integendeel eigenlijk, en je bent misschien nog wat aan de jonge kant om Heintje Davids te heten, maar je werd in het laatste jaar van de vorige periode Statenlid van het CDA en toen zwaaide je af om een paar maanden later terug te komen als duocommissielid. En sinds 14 september 2020 ben je weer lid van deze Staten. Je werd in de beruchte vergadering in Egmond aan Zee beëdigd. Dat is historisch. Zo blijkt
330 maar weer dat op jouw persoon en kennis graag wordt teruggegrepen. Een jaar later vergaderde Provinciale Staten overigens ook in Egmond aan Zee en daar diende je een initiatiefvoorstel in voor een afwegingskader voor energie uit wind en zon op land. Noemenswaardig, want dat is een instrument dat een aanzienlijke tijdsinvestering vraagt. Hoewel diverse fracties aangaven dat zij belang hechten aan een afwegingskader, haalde jouw voorstel het net niet. Daarnaast heb je vooral over wonen, de Omgevingswet en de Regionale Energietransitie van je laten horen. We
335 nemen nu opnieuw afscheid. Maar wie weet, zien we elkaar toch weer terug in deze Staten, maar dat kan natuurlijk ook anders. En wellicht ook bij onze plaatselijke bakker, want tenslotte zijn we dorpsgenoten. Maar voor nu heel veel dank voor jouw inzet, je inzet hier in de Staten. En volgens mij wacht nu Den Haag waar de DG Herstel Toeslagen sinds kort een beroep op jou kan doen op je kwaliteit als bestuursadviseur. Beste Wilma, heel veel succes en dank je wel. Dank je wel.

340 [Applaus]

De **VOORZITTER**: Dan roep ik naar voren- Dat klinkt allemaal wel heel- U wilde wat zeggen? Ja, kom maar. Dat stond niet op mijn lijstje, maar dat maakt niet uit vandaag. U bepaalt tenslotte zelf de orde van deze vergadering.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ja, voorzitter, collega-Statenvleden, dank u wel. Ergens in november 2020 werd ik gebeld door ons partijkantoor en die gaven aan dat mijn voorganger zou vertrekken en of ik zijn plaats wilde innemen in de Staten. Ik wist dat het moeilijk zou zijn om als eenmansfractie hier mee te doen en over allerlei belangrijke onderwerpen een zegje te doen. Maar het bleek achteraf veel moeilijker dan ik dacht, want zes dagen nadat ik beëdigd werd, overleed mijn vader. Degenen die dat hebben meegemaakt: dat is een enorme mokerslag voor jezelf, voor je gezin ook. Ik ben de oudste thuis. Dus ja, dan moet ik sterk zijn. Dan moet ik de anderen gaan helpen. Zwak zijn, dat hoort er niet bij. Toen ik er voor mijn familie was en we heel veel dingen moesten gaan regelen, was ik nog maar net begonnen bij de Staten. In die periode heb ik heel veel steun nodig gehad om ervoor te zorgen dat het op politiek vlak ging draaien. Dat lukte aardig volgens mij. Dat kon alleen, omdat ik heel goede collega's had, heb, die mij daarbij hebben geholpen. Ik wil deze gelegenheid gebruiken eigenlijk om collega Eduard Mangal te bedanken. Je hebt mensen om je heen nodig die, wanneer je even struikelt, jou overeind helpen en weer verder samen rennen. Dus ik wil hem bedanken. Ik wil ook de rest van de fractie bedanken. Ik wil de griffie bedanken en alle collega's van links tot rechts. We hebben heel goede contacten gehad, los van het Statenwerk. Ik heb jullie als heel prettige collega's ervaren. Bedankt voor alles.

[Applaus]

De **VOORZITTER**: Süleyman, dank je. We gaan zeker nog veel van jou horen. Daar ben ik van overtuigd.

Dan roep ik nu naar voren Statenlid Er, Statenlid Cardol, de heer Hartog en de heer Köhler.

Welkom, mevrouw Nanninga. Fijn dat u er bent.

Geacht Statenlid Er, beste Ayşe. Vanaf 2019 was jij Statenlid voor GroenLinks en je was lid van de commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid en je werd door Provinciale Staten ook benoemd als lid van de Algemene Vergadering van het Interprovinciaal Overleg, oftewel het IPO. We hebben jou leren kennen als een rustig en bescheiden Statenlid. Je hebt jouw werk als volksvertegenwoordiger tijdelijk onderbroken, omdat je moeder werd. In jouw Statenwerk had je speciale aandacht voor de gebiedsgerichte aanpak van de stikstofcrisis en ook voor de handhaving en toezicht bij Tata Steel. Je vertelde mij dat je dit bedrijf als geboren en getogen IJmonder al vroeg leerde kennen als dat grote bedrijf waar veel ouders werken. Het was vanuit die achtergrond en vanuit de verantwoordelijkheid die je voelde voor de inwoners van IJmond dat jij je wilde inzetten als woordvoerder op de onderwerpen milieu, leefbaarheid en gezondheid. Beste Ayşe, ik dank je voor al het werk wat jij hebt gedaan. We wensen je natuurlijk ook heel veel succes en gezondheid toe. Ik nodig je uit om ons nog even toe te spreken. Nee? Dat ga je niet doen? Oké. Nee, het hoeft niet.

De heer **KÖHLER** (JA21): Mag ik jouw tijd?

De **VOORZITTER**: Nee. Nee, meneer Köhler. Nu grijp ik in als voorzitter. Ja, dames en heren, als de heer Köhler een kwartier krijgt, maakt hij er twintig minuten van. Eigenlijk was de heer Köhler aan de beurt, maar ik denk dat ik eerst maar even naar Statenlid Cardol ga. Beste Rien. Ja, Rien, jij kon jouw werk als Statenlid wel in je achtertuin doen, bij wijze van spreken dan, want het provinciehuis staat zo'n beetje op tweehonderd meter geloof ik van jouw huis. Je hebt voor diverse natuurorganisaties gewerkt, zoals Staatsbosbeheer, de IVN. Ook als Statenlid lag jouw focus op de bescherming van de natuur en op de samenhang ook met de landbouw. Werken aan een groen en gezond Noord-Holland, dat was volgens mij jouw drijfveer. Je was dan ook lid van de commissie Natuur, Landschap en Gezondheid. Daar was je eigenlijk altijd. Jouw bijdragen waren helder. Eigenlijk ben je je hele leven eigenlijk maatschappelijk en politiek actief geweest, onder andere ook als raadslid voor GroenLinks. Na jouw pensioen wilde je toch weer de politiek

ingaan en in 2019 werd je Statenlid voor deze partij. Nu ga je dat afronden en komt er ongetwijfeld weer meer ruimte voor andere activiteiten, zoals bijvoorbeeld samen met je vrouw naar de Wadden, wat je graag doet. Of misschien toch ook weer bij een natuurorganisatie aan de slag. Rien, ook dank voor jouw bijdrage aan de provincie Noord-Holland. Dank je wel.

Even kijken. Eén blaadje weg, want ik moet nog een ding aangeven. Er klopt iets niet. Ja, er mist een blaadje. Maar dat maakt niet uit. We hebben tijd. Nee hoor, ik ben er alweer, bij Rien. Toch eens even een bril opzetten. Weet u- Nee, het moet wel kloppen.

Dan gaan we naar Gerard. Bij JA21 hebben ze twee Gerards. Ik weet dat ik ze vorig jaar tijdens de Statenvergadering voor het zomerreces door elkaar haalde, waarna ik daar door de heer Dessing terecht op werd aangesproken. Maar ze zitten hier dus beide. Dus ik hoef niet bang te zijn of ik de goede Gerard voor me heb. Maar geachte heer Hartog, beste Gerard. Overigens, we zijn, Geert en ik – maar dat wist u – oud-collega's zelfs. Dat is wel heel lang geleden trouwens. Jij maakte in de afgelopen periode de overstap van de VVD naar JA21. Je was ook voor deze partij, laatste partij, verkiesbaar. Het was spannend met deze verkiezingen. Je bent het net niet geworden. Ja, we gaan dus afscheid van je nemen.

Je was lid van de commissie Economie, Financiën en Bestuur en van de Rekeningencommissie. Jouw maidenspeech in juni 2020 ging dan ook over de jaarstukken. Dat past ook helemaal bij jou, want ja, financiën is eigenlijk wel je vakgebied. In een interview met jou las ik dat je nieuwsgierigheid in cijfers is ingegeven door je moeder, die ook politiek actief was; zij het wel in een ander spectrum: meer aan de linkerzijde. Gerard, je hebt weleens gezegd dat je trots bent op de respectvolle wijze van debatteren in deze Staten. Ik sluit me daar van harte bij aan. Ik wil je ook bedanken voor jouw bijdrage voor de provincie Noord-Holland. Dank je wel.

En dan kom ik bij die andere Gerard. Geachte heer Köhler, jij begon in 2019 als Statenlid bij Forum voor Democratie en ging later verder voor JA21. In de commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid was je kritisch. Je had altijd ideeën over hoe het ook anders kan. Ik moet even denken aan de verhalen over konijnen. Ik denk dat ik dat nooit meer kwijtraak, Gerard, als ik jou zie. We hebben jou dan ook eigenlijk in de Staten leren kennen als een verteller. Meer als een verteller dan als een politicus. Ook als iemand met bijzondere interesse in geschiedenis. En je geeft dan ook graag rondleidingen, bijvoorbeeld hier in Welgelegen, maar ook in jouw eigen omgeving, de omgeving van Bergen waar je bent opgegroeid. Je deelt jouw kennis ook graag met anderen. Of het nu gaat over de natuur of over welke dieren en exoten er voorkomen, eigenlijk over alles wat er groeit of juist wat er niet groeit, over de geschiedenis van het Noord-Hollands landschap. Dat zal ongetwijfeld ook iets te maken hebben met jouw achtergrond in het onderwijs. Maar je was ook heel actief naast je Statenwerk. Je fietste als webmaster van de Historische Vereniging Bergen, je schreef columns, je was vrijwillig chauffeur van de buurtbus, je brouwde je eigen bier bij Brouwerij Egmond. Ik denk dat je wellicht ook aan de politiek moest wennen en dat dat eigenlijk altijd zo'n beetje is gebleven. Je bent gewoon Gerard gebleven. Provinciale Staten was een nieuwe wereld voor jou. Je had denk ik met je oppositie graag meer willen bereiken. Maar beste Gerard, dank voor jouw bijdrage in de Provinciale Staten en het ga je goed. Ik nodig je nu graag uit om die drie minuten spreektijd te nemen, Gerard.

De heer **KÖHLER** (JA21): Ik was eigenlijk niet meer van plan om hier te spreken, want ik had natuurlijk een heel verhaal voorbereid over duinkonijnen en ook de oplossing van de stikstofkwestie. Maar ja, ik ben veel braver dan de meeste denken. Ik ga me dit keer gewoon aan de tijd houden. Dat betekent dat ik niet dat, ja, gloedvolle betoog en de oplossing van de stikstofkwestie met jullie gaan delen, maar dat ik me houd aan het laatste deel van mijn betoog.

Dat is afscheid nemen. Allereerst van de voorzitter. Daar ben ik echt dankbaar voor dat u zo vaak coulant naar mij was als ik weer eens ruimschoots de spreektijd overtrad. Ook aan jullie, want jullie begonnen niet te rommelen. Ja, dat deden jullie wel trouwens. Maar goed, daar trok ik me niet zoveel van aan, want ik had een verhaal te vertellen. Dus dank aan de voorzitter vooral. Hij was ook een goede voorzitter, vond ik. Niet alleen hierom, dat u mij de tijd daarvoor gaf.

Maar ik was niet van plan te spreken, totdat ik zojuist Aukelien Jellema op de dreef tegenkwam. Ik liep ook net – ik zei het ook tegen jou – aan jou te denken. Waarom liep ik aan jou te denken? Omdat we nu eindelijk vrienden gaan worden. Ja, Aukelien. Want ik weet nog heel goed, wij zaten

- een keer aan tafel en toen zei jij tegen mij: Gerard, eigenlijk zouden wij best goede vrienden kunnen zijn, ware het niet dat je bij zo'n rare partij zit. Nou, ik zit niet meer bij die partij inmiddels. Ik heb de politiek helemaal verlaten. Ik ben inmiddels een zwevend kiezer geworden. Dus jullie kunnen mij allemaal gaan beïnvloeden de komende tijd. Maar Aukelien, bij deze wil ik
465 onze vriendschap bevestigen. Dat wil ik ook gaan belonen of bekronen met een rondleiding aan jou in Den Helder, jouw geboorteplaats, mijn geboorteplaats, maar jij bent een jutter en ik ben een nieuwe dieper. Jij bent er altijd blijven wonen. Maar ik ga jou daar allerlei bijzondere dingen laten zien, want zoals jullie weten hou ik van het geven van rondleidingen.
- 470 Dan moet ik ook gelijk – en dan kom ik bij andere mensen terecht – Mariëtte en Suus bedanken. Waar zit Suus? Die is weggestopt. Oh ja, daar. Want die hebben mij indertijd ontzettend veel kansen geboden door mij een rondleiding te laten geven bij het Statenweekend een aantal jaren geleden. Nou, daar heb ik echt indruk gemaakt. Dat weet ik heel zeker, want ik won de pub quiz. Die had ik honderd procent aan – ja, ik ging natuurlijk met de eer strijken – Suus te danken, het
475 winnen van die pop quiz. Mariëtte en Suus hadden die rondleidingen georganiseerd. Velen van jullie waren in die rondleidingen. Ik zou hem nog een keer moeten geven. Nou ja, dat is er allemaal niet van gekomen. Maar goed, na die rondleiding, ja, merkte ik wel dat mensen aardiger tegen me gingen doen, ondanks dat ik van Forum was.
- 480 En toen dacht ik, goh, dit is de kans om mijn maidenspeech te gaan houden. Hoeveel tijd heb ik nog? Dit is de kans om mijn maidenspeech te gaan houden. En nou, ik vond het zelf ook wel een goeie. Arthur zei ook: nou, dat was een goede maidenspeech, zeg. Ik dacht, ik doe gelijk drie moties. Tot mijn stomme verbazing – en dat is echt wel een van de hoogtepunten achteraf gezien uit mijn politieke carrière – kwamen twee van die moties erdoorheen. Dankzij D66 nota bene. De
485 verklaarde vijand. Maar laat ik D66 niet te veel eer toezwaaien.
- Laat ik daarom gauw overstappen naar een andere fractie die eigenlijk mijn favoriete fractie is. Dat is natuurlijk de Partij voor de Dieren. Jaap is een maatje van me geworden. Met Fabian heb ik veel lol gehad, veel grappen gemaakt, veel humor. Ja, en Ines, ja, in het begin zat ik alleen maar
490 naar je te staren, Ines. Je kon zeggen wat je wou, ik luisterde toch niet. Maar goed, later heb ik Ines ook op een andere manier leren kennen. Ines heeft echt invloed op mij gehad. Dat kan ik hier echt beamen. Ik denk echt anders over dingen dan vier jaar geleden en dat is voor een belangrijk deel, ondanks die – want zij kan ook hele betogen houden – oeverloze betogen van Ines.
- 495 Maar goed, er zijn nog andere partijen en ik moet toch bij links blijven. De Partij van de Arbeid was daarna toch wel mijn favoriete. Ook heel lieve, aardige mensen allemaal. Ik heb ook veel lol met ze gehad. Annette, jij begint nu te lachen. Nogmaals, mijn excuses voor laatst. Jullie weten niet waar dat over gaat. Maar goed, nogmaals. Ja, het is en blijft erg, maar ook met die andere
500 coalitiepartij had ik gewoon goed contact. Natuurlijk met- Ik kreeg haar spreektijd zojuist. Ja, zij heeft mij echt geholpen een keertje. Ik denk niet dat dat in haar politieke voordeel heeft gewerkt. En Rien die daarnaast staat te lachen. We zien jou ook niet meer terug, Rien, heb ik begrepen. Maar Rien was echt ook een maatje van me.
- 505 Ja, ik kan nog een hele tijd zo doorgaan, hoor. Ik ga ontzettend veel mensen vergeten. Maar ik ga er nu echt- Want ik ben braaf. Ik hou me aan die drie minuten. Ik moet natuurlijk nog Katja bedanken en de andere mensen van de griffie. Hier staat iets wat ik niet- “Drie minuten heb je”, staat hier. Goed, dan sluit ik het af.
- 510 De **VOORZITTER**: Gerard, zal ik je een tip geven? Schrijf een boek. Dan lezen we het allemaal nog eens na.
- [Applaus]
- 515 De **VOORZITTER**: Dat roep ik nu naar voren, de heer Baljeu, Statenlid Gringhuis, de heer Steeman en de heer Carton.
- Dan begin ik met de heer Baljeu. Jij stond ook op de kieslijst van Forum en kort na de verkiezingen verliet je de partij en ging je in de Staten verder als de eenmansfractie Fractie
520 Baljeu. Je was er niet altijd. We hebben best weleens een discussie gehad samen. De laatste tijd

was je er wel. Daar was ik eigenlijk heel blij om. Ik vond het ook heel fijn, want ja, ik moet u eerlijk bekennen dat ik daar ook van geniet als ik zie dat alle stoelen bezet zijn. Dus dank dat je er de laatste vergaderingen was, Maar ik wil je ook desalniettemin toch danken voor jouw Statenlidmaatschap en wat je gedaan hebt voor de provincie Noord-Holland. Dank je wel.

En dan, beste Jesper, Statenlid Gringhuis, je werd na de Statenverkiezingen van 20 maart 2019 geïnstalleerd als Statenlid bij de provincie Noord-Holland. Het werkterrein van de provincie op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling sloot goed aan bij jouw achtergrond als planoloog. Jouw focus lag dan ook op mobiliteit en circulaire economie. En wat mobiliteit betreft vooral op het openbaar vervoer en de capaciteit. Je was dan ook lid van de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid. Aansluitend op jouw achtergrond en focus noemde jij in een interview dan ook een treinstation als jouw mooiste plek in Noord-Holland: Station Duivendrecht. Ik denk dat Gerard daar ook nog eens een rondleiding naartoe moet organiseren om ons dat te laten zien. Maar goed, Duivendrecht. Op jouw initiatief, dames en heren, startte de provincie een pilot voor vergroening van bushaltes door middel van sedum dakbedekking.

Een opmerking in een interview voor Statenlid in beeld van vorig jaar over genderneutraliteit zorgde ook voor beroering op social media, maar zorgde er ook voor dat jouw hele fractie en Statenleden van de Partij voor de Dieren vierkant achter je gingen staan en sindsdien met Statenlid willen worden aangesproken. Knap.

Beste Jesper, bedankt voor jouw inzet als Statenlid en natuurlijk ook voor datgene wat jij voor de provincie Noord-Holland hebt gedaan. Ik nodig je uit om naar het spreekgestoelte te gaan. En gelukkig, die heeft een briefje bij zich.

Statenlid **GRINGHUIS** (GL): Ja, voorzitter, toch wel bijzonder, want ik sta altijd aan die kant en vandaag toch aan deze kant. Dus op het afscheid toch nog aan de andere kant van de zaal. Toen ik deze brief ging schrijven, dacht ik terug aan acht jaar geleden. Ik was 23 jaar en ik stond toen op plek negen voor de lijst van GroenLinks. We haalden vier zetels. Ik kan er niet in. Maar in 2019 mocht ik alsnog door als duo-Statenlid. Dat heb ik een jaartje gedaan. Ik stond bij de verkiezingen van vier jaar geleden weer op plek negen en toen haalden we negen zetels. Nou, hier sta ik.

Als duo-Statenlid mocht ik vragen stellen aan onder andere Johan Remkes. Nou, u begrijpt wel dat ik dat echt heel spannend vond als klein broekje, dat ik daar toen stond. Nou ja, goed, u bent hier terechtgekomen als voorzitter. En vervolgens was u volgens mij ook de eerste die het debat deed, het duidingsdebat, in 2019. Ik kan me nog goed herinneren, we hadden negen zetels, maar zeven van onze mensen wonen in Amsterdam van de GroenLinks-fractie. De heer Heijnen kwam naar voren. Die vond dat dat echt niet kon. Nou, dat was ik met hem eens. Ik ben inmiddels naar Hoorn verhuisd. Dat kon de fractie niet begrijpen. Dus ik stond bij de laatste verkiezingen op plek dertig. Ja, ik mocht niet meer. [Applaus] Ja, voorzitter, gelukkig was het mijn eigen keuze om voor plek dertig te gaan. Ik moet u wel bekennen dat ik de afgelopen jaren af en toe best geworsteld heb met mijn rol al als Statenlid. Ik ben ook tot de conclusie gekomen dat de actieve politiek me niet helemaal ligt. Gelukkig ben ik niet gekozen met voorkeursstemmen deze keer. De vorige keer trouwens ook niet, maar deze keer ook niet. Dus kan ik rustig genieten van mijn politieke pensioen. Ik denk dat ik met politiek pensioen, nou ja, de jongste sinds jaren ben.

U vraagt zich natuurlijk af: waarom ben je dan wel vier jaar gebleven? Daar wil ik toch twee punten bij benoemen. Allereerst loyaliteit. Je partij geef je de kans om daar te zitten, om er vier jaar te zitten. Zo'n periode maak je dan ook af. Ik moet zeggen dat ik me af en toe best wel gestoord heb aan mensen die er nog geen half jaar zaten en weggingen. Ik vind eigenlijk dat dat niet kan. Je gaat hier voor vier jaar zitten en die periode maak je af. Maar een leuke kant wat mij hielp om hier wel lang te blijven, waren de mensen. Ik heb me hier echt enorm thuis gevoeld en dat komt door u.

Daarbij wil ook een aantal mensen speciaal bedanken. Allereerst Nicole, mijn commissiemaatje, We hebben heel veel beleefd samen. We hebben alle commissies ongeveer samengedaan. Ik was ook heel blij met je. We gaan binnenkort nog samen wat drinken en ik hoop contact met je te houden. Dat gaat hopelijk, ongetwijfeld, ook lukken. De tweede persoon die ik in het zonnetje wil zetten is Jaap Hollebeek. Ja, je verliet halverwege de commissie M&B. Dat vond ik echt heel

jammer. Ik denk, wat ga ik over je zeggen? Eigenlijk komt het woord “topper” in mijn hoofd. Dus daar hou ik het bij: topper. Als derde Christa Kuiper-Kuijpers. Ik vond, wat zij goed kan, is precies de goede toon aanslaan in het debat. Daar was ik echt jaloers op. Ik zag bij veel mensen toch wel dat ze af en toe toch de plank missloegen. Dat deed ik ook weleens. Dat heb ik jou nooit zien
585 doen. Wat geweldig. En als laatste wil ik al mijn fractieleden bedanken. Nou, ik heb natuurlijk best een moeilijke periode gehad toen er wat gedoe was op Twitter. Mijn fractie ging echt vierkant achter me staan. Daar was ik echt heel blij mee. We zijn ook als fractie echt een heel hechte club geweest. Vier jaar eigenlijk nauwelijks gedoe gehad. Dus ik zou iedereen zo’n fractie toewensen als wij hebben gehad. Voorzitter, ik wil u ook bedanken voor het goede voorzitten. Ik
590 wil alle Statenleden bedanken, ik wil de griffie bedanken en de gedeputeerden. En wellicht zie ik u nog wel terug tijdens een werkbezoek in Hoorn. Ik werk in Amstelveen tegenwoordig. Nou, het was me een waar genoegen en ik hoop straks nog iets met u te gaan drinken, een borreltje of zo.

[Applaus]

595 De **VOORZITTER**: Jesper, dank je wel. Mooi gesproken.

Dan kom ik bij de heer Steeman, beste Marcel. Als ik drie onderwerpen mag noemen, dames en heren, waar ik bij jou van denk, dan is dat in eerste instantie ruimte voor de fiets, de fiets én de
600 fiets. Dat noemen ze ook wel een scherp profiel. Maar het was wel mooi te zien hoe jij dat profiel ook met Lego tot grote hoogte wist te brengen. Het was ook mooi om te zien hoe jij en je collega Statenlid Terwal elkaar ook vonden in debatten. Ik denk dat dat ook wel heel exemplarisch was.

Maar ik doe jou natuurlijk tekort met deze drieslag, want je bent ook een goede en sterke
605 voorzitter geweest, die zowel streng als coulant kan zijn. Je voelt je in beide rollen comfortabel en je doet het bijvoorbeeld ook, vind ik, met humor. Dat is ook fijn om te zien. Je vond het duidelijk heel leuk om voorzitter te zijn van de commissie Ruimte, Wonen en Klimaat met grote onderwerpen en ook inspraak van veel bewoners.

Je had een vooruitziende blik en voorspelde niet alleen de overwinning van Trump, maar ook hield je in jouw maidenspeech een pleidooi voor werken op afstand, zoals je dat noemde. Je had die maidenspeech zelf het liefst al op afstand gedaan. Nou, dat werd in de coronaperiode wel
610 werkelijkheid, kunnen we zeggen, want we gingen allemaal op afstand werken. En van de digitale vergaderfaciliteiten die er kwamen, wordt tot op de dag van vandaag nog gebruik gemaakt. Zeker
615 ook door de sprekers, zoals je benadrukte in je maidenspeech. Beste Marcel, bedankt voor wat jij hebt gedaan als volksvertegenwoordiger voor de provincie. En natuurlijk nodig ik jou ook uit om nog even gebruik te maken van die mooie microfoon.

De heer **STEEMAN** (D66): Wat dat voorspellen betreft, voorzitter, kunt u mee gaan schrijven aan
620 de volgende kalender, want mijn speech begint met “ik zou er nog op terugkomen dat ik hier liever niet had willen staan”, want dat had ik beloofd in de eerste zin van mijn maidenspeech. Dat was precies wat u net ook zei. Dus dank voor het inkorten van mijn speech. Maar ook vandaag had ik hier liever niet willen staan, maar dat heeft eigenlijk meer te maken met het feit dat afscheid nemen van een grote groep mensen, zoals jullie, met wie ik jarenlang met enorm plezier
625 heb samengewerkt een beetje pijn doet. Ik heb echt genoten, moet ik echt zeggen.

En over “echtgenoten” gesproken, kom ik op het onderwerp van mijn speech. Ik wil vanavond een ode brengen aan het thuisfront. Want we hebben door het digitale vergaderen inkijkjes gehad in huiskamers, in zolderkamers, in werkkasten en zelfs een paar keer een tropisch eiland. En het
630 thuisfront sijpelde soms onze vergaderingen in. Er was wat hondengeblaf. Er kwamen kattenkonten voor de camera, precies ruzie op het moment dat mama aan het woord gelaten werd, liefdevolle kopjes thee en kopjes koffie die vanuit de schimmig verborgen achtergrond werden aangereikt. En ik werd eraan herinnerd dat het ook wel eens een keer gebeurd is dat ik een nachtzoentje kreeg toen ik zelf als voorzitter mijn camera nog aan had staan. Lange dagen,
635 lange avonden. Iedereen in en om Provinciale Staten heeft te maken met een thuisfront dat flexibel moet omgaan met de rare werktijden die we hebben. En ik ben blij dat er zoveel van u in de coulissen nu weleens een keertje aanwezig zijn om dat mee te maken. Want zonder het thuisfront zijn we hier helemaal nergens. Het thuisfront van de bodes, de catering, de bewakers, de regie, de techniek, facilitaire zaken, notulisten en zeker ook tijdbewakers, meneer Köhler,
640 maakte het mogelijk dat hier altijd alles piekfijn in orde was om te kunnen vergaderen. En het

thuisfront van de griffie en de ondersteunende ambtenaren, die het mogelijk maakte dat we hier ook een beetje inhoud hadden om ons tegenaan te bemoeien. Het thuisfront van de gedeputeerden en uw voorzitter, die het mogelijk maakte dat we hier antwoorden of juist geen antwoorden kregen op onze vragen; en dat waren er nogal veel. En natuurlijk het thuisfront van
645 alle politici, die het mogelijk maakte dat wij de inwoners van Noord-Holland een stem konden geven in de besluitvorming van onze prachtige provincie. Het thuisfront van veel meer dan 55 mensen die deze politiek thuis of in Egmond of hier in Haarlem mogelijk hebben gemaakt en een thuisfront dat ervoor heeft gezorgd dat ondertussen de afwas gedaan werd, de hond werd uitgelaten, de kat brokjes kreeg, de hamster niet ontsnapte, de kinderen in bed werden gelegd
650 en dat mijn pyjamaatje klaarlag na een lange commissieavond. Een ode dus aan het thuisfront, waar ik straks graag een groot applaus voor zou willen. Maar een thuisfront dat de aller-aller-aller-grootste uitdaging nog voor de boeg heeft, want wat doen normale mensen eigenlijk op een maandagavond? Voorzitter, mag ik via u een applaus vragen voor dat thuisfront?

655 [Applaus]

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Jorrit, geachte heer Carton, jij vond – en volgens mij vind je het belangrijk – dat er meer jonge mensen in de Provinciale Staten komen. En daar heb je zelf een bijdrage aan geleverd, want toen je werd geïnstalleerd als Statenlid voor de Partij van de Arbeid
660 was je met je 27 jaar best relatief jong. Maar ook daarvoor was je al politiek actief voor deze partij. Eerst bij de Jonge Socialisten en daarna als commissielid bij de lokale afdeling in Heemskerk. Maar je hebt ook stagegelopen bij de Tweede Kamerfractie van de PvdA en werkte je mee aan de landelijke campagne in 2017. En wellicht dat je daarom zoveel rust uitstraalt? Want we hebben je leren kennen als een coöperatief Statenlid. Je was lid van de commissie Economie,
665 Financiën en Bestuur, Mobiliteit en Bereikbaarheid, en van de Rekeningencommissie. Het was altijd fijn om jou erbij te hebben. Dus Jorrit, dank voor wat je hebt gedaan als volksvertegenwoordiger voor de provincie Noord-Holland. Natuurlijk wensen we jou heel veel succes en voor jou gelegenheid om ook ons nog even toe te spreken.

670 De heer **CARTON** (PvdA): Dank, voorzitter. Graag sta ik bij deze gelegenheid even stil bij een bijzondere plek in Noord-Holland, een thuis waar je jezelf kan zijn en waar er altijd iemand is die naar je luistert. Een plek waar voor iedereen de koffie klaarstaat voor een buurtgenoot tot familie. En thuis, zoals ik hoop dat er voor elke inwoner in Noord-Holland mag zijn. En wat is deze plek dan voor mij? Hier woont mijn oma. Ze is hier vanavond aanwezig. Ze zit hier in de zijzaal. En als
675 politici moeten we scherp blijven om te waarborgen dat wij als provincie ook een thuis blijven, zoals bij mijn oma thuis. Daarom was ik altijd scherp op de betrokkenheid van inwoners bij ons beleid en de verantwoording op onze doelen. En zo eenvoudig is het allemaal niet. Lastige dossiers voor de komende vier jaar liggen de Statenleden alweer te wachten: de beschikbaarheid van voorzieningen, toegankelijkheid van het openbaar vervoer en een gezond en schoon milieu.
680 Als ik terugkijk naar de laatste vier jaar ben ik trots op wat we met de PvdA-fractie hebben bereikt. En ik kan wel zeggen dat ik hierop vaak ben doorgezaagd aan de keukentafel bij mijn oma thuis. Maar los van de resultaten ben ik blij dat mijn fractie altijd die fijne thuisplek was voor onze inwoners tijdens alle keren dat wij als fractie overal in de provincie op bezoek waren om te luisteren. Het liefst was ik hiermee doorgegaan de komende vier jaar, maar helaas is het voor mij
685 nu even tijd om bij te komen. Uiteraard ga ik jullie allemaal heel erg missen, maar mijn lieve fractiegenoten nog heel veel meer. Jullie waren voor mij altijd die fijne thuisplek en maakten mijn tijd hier in de Provinciale Staten van Noord-Holland helemaal compleet. Mijn wens is dat we blijven werken aan een Noord-Holland waar iedereen zich gelijkwaardig voelt en erbij hoort. Een thuis, zoals bij mijn oma. Dit is geen taak die je kan afstrepen om vervolgens achterover te leunen. Het vraagt continu onze aandacht. Laten we er dus met elkaar voor zorgen dat Noord-Holland altijd een thuis blijft voor iedereen. En mocht dit niet zo zijn, reken er maar op dat ik dan
690 hier met mijn oma sta om in te spreken. Dank jullie wel.

[Applaus]

695 De **VOORZITTER**: Met dank ook aan je collega's. Dank jullie wel. Het lijkt wel een soort prijsuitreiking, hè?

700 En dan roep ik nu naar voren Statenlid Dulfer, de heer Jensen, mevrouw Kuiper en de heer Van der Maas.

En dan begin ik met Statenlid Dulfer, beste Wiegert. Je bent een actief natuurliefhebber en vooral een waterman: je zeilt en je duikt graag. Maar je houdt ook van bevroren water, vooral om erover te schaatsen. Je straalt rust uit, maar tegelijkertijd was je toch ook wel een zeer actief Statenlid.

705 Je was lid van de commissie Economie, Financiën, Bestuur, van de Rekeningencommissie, van de commissie Evaluatie Commissaris – en dat heb ik geweten – en van de werkgroep Willem Arondéuslezing, waarmee je hebt bijgedragen aan een aantal boeiende lezingen. Recent heb je als lid van de Rekeningencommissie deelgenomen aan de interviews met de inschrijvers bij de aanbesteding van de accountantsdiensten. Je was ook lid van de raadstafel van de Metropoolregio
710 Amsterdam, waarover je ook het woord voerde in deze Staten. Jij schroomt niet om een onderwerp van de C- naar de B-agenda te halen, zoals je onlangs ook bij de beëdiging van de zusterrelatie met de provincie Shandong hebt gedaan. En om goed geïnformeerd te zijn, wil je ook graag weten wat de achterliggende redenen zijn. Inhoudelijk zette jij je vooral in voor duurzaamheid en circulaire economie. Gelet op al die bezigheden in de Staten, zou ik bijna
715 denken dat de zachte winters jou tijdtechnisch gezien goed pasten. Beste Wiegert, we nemen afscheid van jou en wellicht komen er nu meer momenten om de ijzers onder te binden. We moeten wel weer wat winters krijgen. Maar in ieder geval heel erg bedankt voor jouw bijdrage aan de provincie Noord-Holland. Dankjewel.

720 Beste Eric, de heer Jensen, je begon als Statenlid voor Forum voor Democratie en sinds februari 2021 ben je lid van de JA21-fractie. Je maakte deel uit van de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid, van de Rekeningencommissie en van de commissie Ruimte, Wonen en Klimaat. En van deze laatste commissie was je bovendien plaatsvervangend voorzitter. Je zat vorig jaar onder andere de vergadering voor met de inhoudelijke behandeling van de Regionale
725 Energiestrategieën, waarop een week eerder zestig sprekers het woord voerden. En, zoals mevrouw De Vries bij de afscheidsbijeenkomst van de commissie benoemde, paste de rol van voorzitter jou goed. Je bracht rust en straalde dit ook uit. Wellicht misschien ook een beetje heeft jouw ervaring als docent daar ook een beetje meespeelde. Ik heb me door de griffie laten
730 influisteren dat het heel fijn was en dat ze altijd een beroep op jou konden doen om in te springen onder andere ook als voorzitter, en dat de verschillende commissieadviseurs die jou daarbij ondersteunden ook heel prettig met je hebben samengewerkt. Op verzoek was je ook bereid om mee te doen aan verschillende jongerenactiviteiten. Beste Eric, veel dank daarvoor. En uiteraard ook voor jouw inbreng bij de commissie- en Statenvergaderingen. Ik nodig je uit om
735 nog even het woord te nemen.

De heer **JENSEN** (JA21): Voorzitter, toen ik vier jaar geleden begon aan mijn termijn als Statenlid deed ik dit vanuit een bepaalde overtuiging. Maar ook omdat in mijn familie dienstbaarheid een belangrijke waarde is. Dienstbaar aan de samenleving vanuit de zorg, het onderwijs of de politiek. Ik ben ongelooflijk trots dat wat dat betreft ik een bescheiden bijdrage heb mogen
740 leveren in deze Staten. Graag had ik dit nog langer willen doen, maar met net zoveel plezier keer ik terug voor de klas – wat eerlijk gezegd toch net iets leuker is. Sterker nog, morgen sta ik gewoon weer mijn ding te doen daar.

Het is voor mij een boeiende vier jaar geweest waarin ik veel heb geleerd. Het scheelt dat het mij makkelijker werd gemaakt. Ik wil dan ook de griffie en alle andere ondersteuners bedanken, maar in het bijzonder Mariëtte van Bohemen zonder wiens charme en kundigheid de commissie Mobiliteit een stuk minder prettig zou zijn. En Monique van Schagen, die altijd regelde dat er nog
745 een bord eten voor me stond als ik weer wat later was en altijd snel reageerde op vragen en verzoeken. Ook dank ik u, voorzitter, voor uw geduld, uw hoffelijkheid en humor. Dit maken de soms lange PS-vergaderingen een stuk prettiger en ik vermoed dat u uw roeping in het onderwijs hebt gemist als ik zie hoe u 55 leden in het gareel weet te houden soms. Aan mijn collega-
750 Statenleden, ongeacht aan welke kant van de politieke streep. Jullie wil ik zeggen dat het mij een waar genoegen was. Ik heb het altijd als een warm bad ervaren. Ik ga vooral deze prachtige zaal missen en ook mijn zeteltje die ontzettend lekker zit, moet ik zeggen.

755 Het is een raar idee dat ik straks niet meer lid ben van dit gezelschap waar ik over het algemeen prettig mee heb samengewerkt. In het bijzonder – hij is al vaker genoemd – Jaap Hollebeek. Generatiegenoot, maatje, politiek op een heel andere lijn dan ik, maar dat heeft geen seconde onze relatie in de weg gezeten. Klaas-Jeroen Terwal, rechtse houwdegen, net zoals ik. Wat
760 hebben wij een lol gehad, of wat heb ik een lol gehad, als ik vooral zag hoe jij en Marcel de

degens gingen kruisen. Süleyman Koyuncu, Amsterdammer net als ik. Dat bindt ons altijd. Iedereen in dit Huis probeert op zijn manier Noord-Holland beter te maken. Over de politieke ideeën kun je van mening verschillen, maar ik heb waardering voor de manier waarop dit hier over het algemeen gebeurt. Hard op de inhoud, zacht op de relatie. Ik hoop dat dit voor de volgende vier jaar voor degenen die hier verder gaan, ook bij jullie zal blijven.

Maar ja, ik baal er eigenlijk van dat Marcel het al gezegd heeft, bovenal een woord van dank aan mijn vrouw en kinderen die de afgelopen vier jaar zonder morren zich altijd aanpassen aan commissies, werkbezoeken, online overleggen, BOT-overleggen, technische briefings, PS-vergaderingen, partijbijeenkomsten, enzovoort. Zonder jullie geduld en ondersteuning had ik dit niet kunnen doen. Maar aan alles komt een eind. Dus jongens, papa is weer wat vaker thuis.

Bovenal tot slot een woord ook nog van dank aan mijn fractiegenoten. Jongens, wat een avontuur was dit waar we samen aan zijn begonnen. Ik had dit voor geen seconde willen missen. We waren een hecht team, We hebben ups en downs gehad, veel frustraties, kleine succesjes hier en daar. Maar wat heb ik ontzettend gelachen met jullie. Niet normaal meer. Ik kan me geen betere club mensen bedenken waar ik dit mee had willen doen. Ik wens jullie alle succes. Ik ga ervan uit dat ik jullie sowieso nog wel terugzie op zijn minst als gedeputeerde of iets dergelijks. Ik wens iedereen hier een verdere heel goede voortzetting van de komende Statenperiode. Maak Noord-Holland nog wat beter dan het al is, want we mogen trots zijn op onze provincie. Dank u wel.

[Applaus]

De **VOORZITTER**: Eric, dank je wel. Mooi gesproken.

Christa, mevrouw Kuiper, ja, het is eigenlijk al een beetje net gezegd, maar met jouw bestuurlijke ervaring was je de afgelopen vier jaar inhoudelijk sterk, scherp, maar tegelijkertijd ook aimabel. Ervaren, want je werkt al heel lang in het openbaar bestuur en je was onder andere twaalf jaar wethouder voor de gemeente Heemstede. En de gezamenlijke vergaderdag van de commissie Economie, Financiën en Bestuur, en Mobiliteit en Bereikbaarheid vond je misschien soms wat lang, maar het had geen invloed op jouw actieve inbreng. Je was altijd goed ingelezen en bereid ook om zitting te nemen in een werkgroep. Onder andere als lid van de werkgroep Willem Arondéuslezing heb je zo ook bijgedragen aan een aantal prachtige lezingen. Jouw alertheid leidde bij de behandeling van het iMPI zelfs tot een amendement, omdat een gedeelte van de voordracht niet was opgenomen in het ontwerpbesluit. Ik heb Jeroen Olthof weleens horen zeggen: ik denk dat ik haar maar in ga huren om het iMPI voortaan even door te lezen en kritisch te kijken voordat het naar de Staten gaat.

In een interview Statenlid in beeld vertelde je dat Haarlem met haar lange historie jouw mooiste plek is in Noord-Holland. Je bent vanuit Heemstede ook verhuisd naar het centrum van onze provinciehoofdstad. Wellicht komen we je daar nog weleens tegen.

Beste Christa, je vond het een voorrecht om in Provinciale Staten een bijdrage te kunnen leveren in Noord-Holland en ook aan haar inwoners. En ik wil je daar ontzettend voor bedanken. Ik wil ook jou graag de gelegenheid geven ons nog even toespreken.

Mevrouw **KUIPER-KUIJPERS** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. U memoreerde dat ook al in het begin: ik kan me gewoon niet voorstellen dat dit de afscheidsvergadering is, want het voelt als gisteren dat we geïnstalleerd werden hier. Dus de tijd is heel snel gegaan. Ik wil ook toch van de gelegenheid gebruikmaken om een aantal mensen te bedanken. En ja, mijn dank begint allereerst bij onze CDA-fractie. Ik heb een geweldige tijd met jullie gehad. We hebben heel veel gelachen, maar ook heel veel gedebatteerd en steeds geprobeerd het CDA-geluid te laten horen. En dat allemaal onder de bezielende leiding van Dennis Heijnen, die het zeker in het begin niet makkelijk heeft gehad met al die dames in zijn fractie. Maar hij heeft het overleefd. Je bent een waar boegbeeld geweest. Ik wil je danken voor het vertrouwen wat je in mij en in ons hebt gehad. Je was een fantastische fractievoorzitter. Een fantastisch mens.

En ja, als je Statenlid bent, dan heb je niet zo veel ambtelijke ondersteuning; om niet te zeggen: helemaal niet. Je bent ook heel erg afhankelijk van Gedeputeerde Staten en van de gedeputeerden daarin. En ja, zoals u al aangaf, ik ben lid geweest van de commissie Mobiliteit en

Bereikbaarheid en van de commissie Financiën. Vanuit daar wil ik toch een bijzonder woord van dank richten aan de heer Olthof voor de samenwerking de afgelopen jaren. Ik heb met heel veel plezier de commissies gevolgd en daar was u voor een groot deel debet aan. Heel kundig, heel snel, allerlei dossiers opgepakt, maar ook ruimte biedend aan ons, waardoor we ook met elkaar tot een IMPI zijn gekomen. Gelukkig ook met humor en met een goede toonzetting. Een leuke, heel fijne tijd om op terug te kijken. En ja, dat geldt eigenlijk ook voor mevrouw Kocken, die zeer recent het stokje heeft moeten overnemen toen mevrouw Pels afscheid van ons nam. Nou, chapeau, zoals u in een heel korte tijd toch heel veel dossiers heeft overgenomen en u ons toch ook met een heel grote mate van zekerheid er weer doorheen heeft geleid. Dank daarvoor. En ook alle ambtenaren dank ik, want we zijn afhankelijk van hun stukken en hun informatie. Ik vind dat we hier in dit Huis een heel mooi en goed kundig apparaat hebben, waar we met zijn allen heel trots op mogen zijn.

En onze voorzitter, ja, de commissaris, u gaf het zelf al aan: het is geen makkelijke periode geweest. We zijn door die COVID heen gegaan. We hebben met elkaar inderdaad enorme zalen gezeten. We hebben lang met elkaar vergaderd. En als ik een nachtmerrie heb, dan denk ik nog aan het stemmen tijdens die digitale vergaderingen, want dat waren voor mij toch niet de meest makkelijke momenten in het leven. Maar ook daar zijn we weer goed doorheen gekomen. En de reden waarom dat toch allemaal ook in goede banen is gegaan, is ook dankzij onze griffie onder leiding van mevrouw Bolt. En ik zeg weleens: het is een team, een dreamteam, wat je kan hebben en dat geldt voor jullie allemaal. En bijzonder ook de commissiegriffiers. Geweldig, zoals de vergaderingen werden begeleid. Maar ook onze werkbezoeken. We wisten altijd, we komen altijd in de goede bus en we komen altijd weer veilig thuis en we krijgen altijd een fantastisch hapje en drankje. Zo zijn er vele voorbeelden, maar ik heb maar drie minuten. Dus ik moet het inkorten. Maar ja, echt geweldig.

En ja, tenslotte, voorzitter, met pijn in het hart ga ik ook van deze collega's afscheid nemen. Het is me echt een voorrecht geweest om met jullie de afgelopen vier jaar de publieke zaak van Noord-Holland te mogen dienen. We hebben gezien, we hebben inhoudelijke verschillen van elkaar, maar we hebben het allemaal in een goede verstandhouding met elkaar gedaan. Allemaal in de wetenschap dat wij het uiteindelijk niet voor onszelf doen, maar voor al die inwoners, voor al die mensen die van de provincie afhankelijk zijn. En ik wil dan ook bij deze iedereen die afscheid neemt en een heel goede en fijne toekomst wensen. En degenen die morgenavond weer in deze bankjes mogen zitten, die wens ik een heel fijne Statenperiode toe, succesvol. En ik hoop dat jullie daar net zoveel plezier in zullen hebben als ik de afgelopen vier jaar heb gehad. Ik dank jullie uit de grond van mijn hart. Dank u wel.

[Applaus]

De **VOORZITTER**: Ja, dankjewel, Christa.

Dan gaan we nu naar de VVD-voorman. De heer Van der Maas, Erik. Beste Erik, je was al jarenlang betrokken bij de VVD bij de partijraad, het regiobestuur en de lokale kandidaatstellingscommissies, voordat je eigenlijk de grote overstap maakte naar de provinciale politiek. Vier jaar geleden, na de verkiezingen, stond je ook als onderhandelaar mede aan de basis van het coalitieakkoord Duurzaam doorpakken en de coalitie van GroenLinks, VVD, D66 en PvdA die dus de afgelopen zittingsperiode aan het roer heeft gestaan van het provinciebestuur. Jouw maidenspeech bij de actualiteit, dat was de betrokkenheid van de provincie bij de Formule I, die sprak je eigenlijk best relatief laat uit. Maar daarmee gaf je ook jouw fractiegenoten als fractievoorzitter de kans om in eerste instantie in de schijnwerpers te staan in deze Staten. Maar toch liet je ook regelmatig van je horen, zoals bij de Algemene Beschouwingen en het referendumverzoek over de Regionale Energiestrategieën. Als fractievoorzitter nam je geregeld deel aan het presidium. En ja, het Statenwerk – en dat is ook weleens goed om dat te zeggen – is best tijdrovend en net als voor anderen soms ook best lastig te combineren met een drukke baan. Daarom gaan we van jou vandaag afscheid nemen. En ja, misschien ook voor jou weer wat meer tijd om eens lekker uit te waaien in je woonplaats Bergen aan Zee. Erik, dank voor jouw inzet in deze Staten. En natuurlijk nodig ik jou ook even uit om naar het spreekgestoelte te gaan aan mijn linkerkant.

880 De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ja, vier jaar VVD-fractievoorzitter in de periode 2019-2023. Toen ik daaraan begon, toen zeiden de mensen om mij heen, mijn vrienden die zeiden: waar begin je in godsnaam aan, provinciale politiek; dat is toch helemaal niet leuk, dat is toch helemaal niet spannend? Maar wat een wilde rit was dit eigenlijk. We begonnen met de stikstofcrisis. We hebben in onze fractie verloop gehad, mag ik het zo omschrijven? Soms ongewenst, soms
885 gewenst. Ja, ja. Zo gaat dat. We hebben corona gehad. In corona hebben we ook vervolgens – wat voorzitter al gezegd heeft – 110 miljoen ter beschikking gesteld voor mooie dingen in de provincie. Daar ben ik erg trots op dat we dat hebben kunnen bereiken, dat we dat als Staten hebben gedaan. Dat is ook het gevoel dat overheerst. Trots. Trots op. De oppositie die de coalitie scherp heeft gehouden. Trots op de coalitie die het daadwerkelijk ook vier jaar heeft
890 volgehouden. Ik kan u verzekeren dat achter de schermen daar met enige regelmaat toch wel aan gewerkt moest worden. Maar ik heb die samenwerking echt als prettig ervaren. De samenwerking met de griffie en met de ambtenaren was heel prettig. De samenwerking met de voorzitter was heel prettig. Een zachte hand, soms een strenge hand, maar wel op een manier waarop het debat heel goed vormgegeven kon worden. Dus dat is heel goed. En ik wil Gedeputeerde Staten zeer
895 hartelijk danken voor de samenwerking.

Maar ik wil vooral mijn fractie heel hartelijk danken. We hebben echt een flinke rollercoaster meegemaakt. We hebben veel discussies gehad, maar we hebben inderdaad ook heel veel gelachen. Dat is ongelooflijk belangrijk geweest voor mij. Naast al het werk dat wij doen, is dat
900 zo belangrijk, want anders hou je het gewoon niet vol. Dus hartelijk dank aan iedereen. En degenen die doorgaan: ik wens jullie veel succes.

[Applaus]

905 De **VOORZITTER**: Dank jullie wel.

Dan zou ik nu naar voren willen roepen: mevrouw Kapitein, mevrouw Nanninga, Statenlid Zaal en mevrouw De Vries. Ik weet niet, Annette, of jij misschien een stoel erbij wil hebben? Zo. En met
910 jullie welnemen, begin ik met Annette, want dan kan je ook snel weer gaan zitten. Dat is denk ik wel het verstandigst.

Geachte mevrouw De Vries. Maar ik zeg toch: beste Annette. Nadat je al jarenlang politiek geëngageerd was, heb je je vier jaar geleden kandidaat gesteld voor de Provinciale Staten van Noord-Holland. Je kwam in 2019 met heel veel voorkeurstemmen in deze Staten voor de PvdA. Jij
915 hecht belang aan werkbezoeken, contacten, gesprekken met de mensen in Noord-Holland. En hier in de Statenzaal ging je dan ook graag in gesprek met jongeren bij de jeugdebatten van de Nationale Jeugdraad. Juist voor een politicus zijn die contacten van belang. Maar vanwege de coronamaatregelen kon het helaas vaak niet doorgaan. Welbespraakt, goed ingelezen, zette je je in voor jouw aandachtsgebieden: het klimaat, de energietransitie en betaalbare woningen. En je
920 was de afgelopen jaren ook vaak aanwezig bij de uitreiking van de Ribbius Peletierpenning. En omdat je dicht bij het provinciehuis woont, heb je in de coronatijd veel opgetreden als lid van de Commissie Geloofsbrieven. Een beetje misbruik van gemaakt. Maar ook was je de tweede vicevoorzitter van deze Staten. Naast jouw activiteiten als Statenlid was je ook nog eens actief in diverse besturen op het gebied van cultuur en gezondheidszorg.

925 Beste Annette, we gaan afscheid van je nemen. En ja, wellicht dat er nu wat meer tijd komt voor theater, voor lezen, voor vrienden, voor familie. Maar in ieder geval heel veel dank voor wat jij hebt gedaan voor de provincie Noord-Holland. En ook jou nodig ik uit, als je daar behoefte aan hebt, om ons nog even toe te spreken. En in tegenstelling tot de anderen zou ik voorstellen dat je
930 daarna gaat zitten, als je het goed vindt.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Ja, leuk om hier nog één keer voor u te staan en u nog een keer diep in het ogen te kunnen kijken. Ik maak graag van deze gelegenheid gebruik om mijn collega-
935 Statenleden, in het bijzonder mijn mooie fractiegenoten, de leden van Gedeputeerde Staten, de medewerkers van de griffie, alle ambtenaren, te bedanken voor de fijne samenwerking de afgelopen vier jaar. Het was een boeiende, soms ligt frustrerende periode. Boeiend vanwege de actuele onderwerpen die we hier hebben behandeld en boeiend door de vele mensen die ik heb mogen ontmoeten ondanks, ja, twee jaar corona, die het inderdaad wat moeilijk maakte.

940 Ik ben blij dat we elkaar in deze zaal steeds respectvol hebben behandeld. Waar het ook om ging: agree to disagree. Prima. Maar wel altijd met respect. Hierdoor hebben we ook echt zaken kunnen doen, dingen kunnen bereiken. Zowel als coalitie, maar vooral ook in samenwerking met de oppositie. Die verbinding is en blijft heel belangrijk. Ik wens de nieuwe Staten vier mooie, boeiende jaren toe en vooral een goede collegiale omgang. Luister niet alleen naar het luidste geluid. Luister naar elke stem in de provincie. En vergeet ook niet vooral af en toe humor in deze zaal te brengen, mede dankzij de commissaris. Ik had de afgelopen vier jaar voor geen goud willen missen.

950 En overigens, voorzitter, ben ik en blijf ik van mening dat anderhalve graad maximale opwarming van onze aarde het streven moet blijven. Het klimaat verandert. Waarom wij niet, in het belang van uw en mijn kinderen? Voorzitter, met deze hartenkreet sluit ik graag af. Dank u.

[Applaus]

955 De **VOORZITTER**: Dank je wel.

Beste Arja, mevrouw Kapitein, na de verkiezingen van 2019 kwam je voor D66 in Provinciale Staten van Noord-Holland. Je was lid van de Statencommissie Natuur, Landbouw en Gezondheid. En ja, daar was het Natuurnetwerk een van jouw speerpunten. Ook was je lid van de commissie Economie, Financiën en Bestuur en van de Rekeningencommissie, waarvan je ook plaatsvervangend voorzitter was. In 2020 werd je door Provinciale Staten ook benoemd als plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur van het Waddenfonds. En samen met Bas de Wit van de VVD heb je een initiatiefnota opgesteld en ingediend over bedrijfsopvolging in de agrarische sector. En die werd ook aangenomen. Maar ook wilde je meer aandacht voor burgerparticipatie bereiken en burgers ook betrekken bij het beleid en de uitvoering. Met de uitgangspunten voor burgerparticipatie, die deze Staten vorig jaar hebben vastgesteld, is daar nu een mooi kader voor. Beste Arja, dank ook voor wat jij hebt gedaan voor Noord-Holland. En uiteraard nodig ik jou ook uit om ons nog even toe te spreken.

970 Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Ja, graag wil ik ook nog even wat zeggen. Ik wil wat zeggen, omdat ik het lidmaatschap van Provinciale Staten de mooiste politieke functie vind die ik ooit gedaan heb. En ik heb er nogal wat – behalve landelijk – maar wel bij ons in de gemeente en in de regio de afgelopen tientallen jaren gedaan. Maar dit is echt heel mooi. Het is inderdaad zo dat niet iedereen weet hoe leuk en hoe mooi dit werk hier is in de Provinciale Staten. Het is inhoudelijk super interessant. Als je Statenlid bent, überhaupt als politicus, dan denk ik dat je een keuze moet maken van waar je accent ligt. Ligt je accent op resultaten behalen of ligt je accent op zichtbaarheid? Dat laatste is het makkelijkste. Dat is een kwestie van gewoon wat roepen, wat mooie ideeën, zorgen dat je veel in de publiciteit komt. Dan kan je een heel mooie zichtbaarheid bereiken. Resultaten halen is veel moeilijker. Daar heb je namelijk anderen voor nodig en dan moet je samenwerken met anderen. En dan moet je niet jezelf constant op de borst staan. Want zodra je dat doet, dan verlies je je kracht om resultaten met elkaar te bereiken. Ik vind dat wij hier de afgelopen vier jaar met elkaar, dankzij jullie, heel mooie resultaten hebben behaald. Ik wil er toch een paar even benoemen.

985 Ik ben bijvoorbeeld heel erg trots op onze Voedselvisie die hier ligt met hoge ambities voor 2030 en heel goede, inhoudelijke kanten van waar we naartoe willen gaan met elkaar. Ik ben heel trots op hoe we met de NNN omgaan en met de veenweiden. Daar ben ik heel kritisch over geweest, en meerderen met mij samen. Maar er zijn wel hele belangrijke stappen genomen en er ligt echt een heel mooie basis nu voor de PPLG waar we mee bezig zijn. De commissaris noemde al de burgerparticipatie. Ook heel belangrijk om mee door te gaan, de tien uitgangspunten die er liggen. Bij de financiën wil ik toch ook even noemen, toen ik vier jaar geleden hier begon, schrok ik van het oordeel van de accountant over de financiën hier in de provincie. In een paar jaar tijd is dat helemaal omgedraaid naar heel degelijke processen, een leesbare begroting en een heel mooie beleidsindicatoren met nog meer kans op verbetering, zodat de Statenleden daar steeds meer grip op kunnen krijgen. We hebben mooie nieuwe MRA-processen. En wat ik wel het allermooiste vind wat we gedaan hebben, is het verhogen van het kredietplafond voor de strategische grondaankopen. En dat is meteen het bruggetje naar de volgende periode, want er moet heel veel gebeuren hier in de Staten de komende tijd. Ik denk dat de rol van de Staten echt een heel andere gaat worden dan wat die de afgelopen vier jaar is geweest. De opgaven die wij

1000 hebben, zijn zo gigantisch groot. Daar moeten we alles voor gaan doen. Als we nu luisteren naar
de regering, dan zegt die op dit moment – en misschien is dat ook de conclusie waar ze
vanavond mee gaan komen –: laten we nou in godsnaam beginnen. Nou, wij doen dat hier in
1005 Noord-Holland. Door het verhogen van het kredietplafond kunnen we concreet van start met de
PPLG's. Dat vind ik ongelooflijk belangrijk en daar kan ik heel trots op zijn dat we dat doen met
elkaar.

En als ik dat zeg "ik ben er trots op", ik heb er een kleine bijdrage aan kunnen leveren, maar we
doen het vooral met elkaar. We doen dat met alle Statenleden hier, met de coalitie. En ik wil toch
een paar mensen even noemen met wie ik echt heel erg mooi heb samengewerkt: Rien, Bas en
1010 Gert-Jan. Wat waren wij een mooi team met elkaar. We komen van vier verschillende partijen,
maar we zouden bijna samen één politieke partij kunnen beginnen. Ik wil ook de oppositie
bedanken voor hun inspiratie. Hun niet aflatende energie om hun ideeën, die anders waren dan
wat wij hadden, naar voren te brengen. Dat gaf veel kleur aan het debat en dat zette je gewoon
aan het denken.

1015 Ik wil ook het college bedanken. Ilse- Sorry, gedeputeerde Zaal. Een kanjer van een gedeputeerde,
volgens mij. Gedeputeerde Rommel, de open houding om altijd op een open manier met ons in
gesprek te gaan is zo ongelooflijk prettig om mee samen te werken. En ik heb ook te maken
gehad met gedeputeerde Pels en gedeputeerde Kocken die hun ontzettend degelijke werk gedaan
1020 hebben bij financiën en hun open houding erbij. Nou, dat kunnen zij ook alleen maar doen,
omdat ze een heel sterke organisatie achter zich hebben. Dus ook dank aan de ambtenaren.
Dank ook aan de griffie voor de heel professionele manier van werken en dat wij ook zo
probleemloos konden werken. En de voorzitter, voor de leuke manier waarop u het gedaan hebt.
Maar er zijn meer mensen die ik eigenlijk zou moeten bedanken. Die zijn hier nu niet. Als ik denk
1025 aan de vele D66-afdelingen die mij ondersteund hebben in West-Friesland, in de Noordkop, op
landbouwgebied, op MRA-gebied, ook nog in het begin op recreatiegebied of als we praten over
eventuele fusies van gemeentes. De achterban van ons, die wil ik met name toch even noemen
als dank daarin. Nou, dat komt aan het einde.

1030 Ik wens degenen die nu doorgaan heel veel succes met juist de nieuwe rol die er is. Ik hoop jullie
nog tegen te komen vanuit mijn nieuwe rol, want ik laat de transitie op landbouwgebied niet los.
Dank u wel.

[Applaus]

1035 De **VOORZITTER**: Mevrouw Nanninga, beste Annabel. Bij de vorige verkiezingen- Nee, ze blijft nu
ook staan. Ja. Om jou te steunen. Bij de vorige verkiezingen was je lijstduwer, maar je bent met
voorkeurstemmen gekozen. En je besloot ook om jouw zetel in te nemen. Overigens, nu had je
weer zoveel voorkeurstemmen. Je was tegelijkertijd Eerste Kamerlid, gemeenteraadslid en
1040 fractievoorzitter in Amsterdam en ook nog eens Statenlid in Noord-Holland. "Hoe doet ze het
allemaal?", zal menigeen gedacht hebben. Maar je verzocht de Staten ook nog eens bij jouw
maidenspeech – dat ben ik niet vergeten – om kritisch te zijn, om het debat te voeren en om te
interrumpen. En je ging ook kritisch van start. Maar ik denk toch dat je de afgelopen jaren zo
nu en dan ook je aandacht hebt moeten verdelen over die verschillende bestuurslagen en
1045 daarnaast natuurlijk ook nog de interne partijverantwoordelijkheid. Het waren vooral ook jouw
leden van jouw fractie die veel aan de debatten hebben deelgenomen. Maar ik denk ook dat jouw
politieke ervaring, die al vier jaar geleden met Forum voor Democratie begon, goed van pas
gekomen is in jouw fractie. Het ziet ernaar uit dat je ook een beetje zo'n mentorrol had, denk ik,
in jouw fractie. Dat was in Forum, maar dat was zeker ook bij JA21.

1050 Beste Annabel, ik wil jou ontzettend bedanken voor jouw inzet. Veel succes ook in de komende
periode, want jij zal nog steeds politiek actief blijven en zijn. Dank je wel. Heb jij behoefte om
wat te zeggen? Ja, maak er gebruik van. En je weet het, we zullen je kritisch interrumpen en het
debat niet schuwen.

1055 Mevrouw **NANNINGA** (JA21): Ja, zo weinig heb ik hier gesproken, dat ik het knopje nog even
moeten zoeken. Maar goed, nee. Nee, dan doe ik het maar even. Ik ben er nou toch. Nee, dank
voor deze woorden. Ja, ik moet zeggen dat inderdaad, wat de voorzitter- Ik ben niet
geëmotioneerd, hoor, jongens. Ik heb gewoon een soort allergisch dingetje voor die tulpen hier.

1060 Ik ben niet zo'n natuurmens. Als dat te dichtbij komt, dat groen, dan sla ik helemaal dicht. Anyway. Ik was inderdaad hier met voorkeurstemmen gekozen. Dus ik was daar wat door overrompeld en destijds toch besloten om dan ook die zetel in te nemen in die fractie. En eigenlijk kwam de boel wat mij betreft pas echt tot bloei en op stoom na vertrek uit hun partij, waar de situatie niet houdbaar meer was voor verstandig denkende mensen. En van daaruit, wat
1065 de voorzitter zei, ik wil niet- Zonder valse bescheidenheid: mijn rol is inderdaad meer op de achtergrond ook voor mijn fractiegenoten. De duinkonijnen van Köhler hadden veel ruimte nodig. De fantastische landbouwbijdrages van Ivo Mantel. Nou ja, de energieke aanval op de energietransitie van Daniël, dat was het vlaggenschip van onze fractie. Ik ben heel blij daaraan te mogen hebben bijgedragen. Dat wil niet zeggen dat ik het Statenwerk hier niet zie voor wat het is
1070 en waardeer. En ook, dat is al heel vaak genoemd, de ondersteuning, de gedeputeerden, de griffie, de bodes, noem het allemaal maar op, die natuurlijk heel veel dank. Maar ook alle Statenleden ook van alle partijen. Het is wel leuk dat de spreekster voor mij nog even pardoes het bestaan van een partijkartel bevestigde, dat ze wel met zijn allen één fractie konden gaan worden. Nou, dat dachten wij al. Dus doe dat vooral. Ik bedoel, samensmelting is ook weer eens
1075 wat anders dan een afsplitsing. Dat is ook weleens leuk. Ga er zo lekker mee voort met zijn allen. U bent wel van mij af. De voorzitter liet het eigenlijk heel dreigend boven de markt hangen, maar ik heb nu wel dat formuliertje getekend dat ik nu deze ronde mijn zetel niet ga innemen hier. Het wordt echt tijd voor heel goeie, nieuwe mensen die namens JA21 hier komen te zitten.

1080 Tot slot nog twee aanbevelingen. Een aan de voorzitter. Natuurlijk heel veel dank voor zijn kundige en humorvolle voorzitwerk, ook vooral tijdens die pandemie dat het allemaal achter een schermpje moest. Wel een tip. Als we zeggen dat we tien minuten schorsen, ga dan ook tien minuten schorsen. En als je denkt dat je twintig minuten nodig hebt, schorst dan ook twintig minuten. Maar dat is ook aan de gedeputeerden natuurlijk.

1085 En nog een tip: doe iets aan die verschrikkelijke lampen hier. We zitten hier in zo'n prachtige zaal. Ik voelde me hier ook meteen thuis. En dan met het wapen van mijn geboortestad zo boven ieders neus. En dan hangt er hier iets- Het ziet eruit alsof de hond een zak knikkers heeft opgegeten en een bosje ijzerdraad en dat dan heeft uitgekotst. En wat er dan uitkomt, daar maak
1090 je die lampen van. Heel erg zonde. Mooie kroonluchters. Ik dank u allen voor uw tijd.

De **VOORZITTER**: Mag ik interrumpen, voorzitter?

1095 Mevrouw **NANNINGA** (JA21): Ja. Dank u wel. En tot ziens.

De **VOORZITTER**: Nou, meneer Nanninga- Mevrouw Nanninga. Ja, moet ik "mens Nanninga" zeggen? Dat klinkt ook zo onaardig. Maar u heeft u weer onsterfelijk gemaakt. Dank u wel. Desalniettemin toch veel succes ook in de toekomst.

1100 En dan komen we bij Statenlid Zaal, beste Robert. Ja, jij kende de Noord-Hollandse politiek eigenlijk al goed vanuit de tijd dat je directeur was van RTV Noord-Holland. Dat heet nu NH Media. Zeer actief ook tijdens de verkiezingen geweest en mooie reportages gemaakt. Het was
1105 fijn om te zien hoe ze de provinciale politiek aan het volgen zijn. Maar ook volg je de Statenvergaderingen met plezier, want je vindt de inhoud en het gesprek altijd interessant. En je wil ook een bijdrage leveren aan de samenleving. Als volksvertegenwoordiger voor Noord-Holland zat je volgens mij daarvoor op de goede plek. Onder meer als lid van de commissie Economie, Financiën en Bestuur en naast jouw Statenwerk was je ook betrokken bij verschillende maatschappelijke organisaties. Je bent onder andere directeur van Takecarebnb, een organisatie
1110 die gastgezinnen zoekt waar statushouders kunnen logeren en kunnen inburgeren. En het afgelopen jaar was je ook zeer actief met het organiseren van de particuliere opvang door het koppelen van Oekraïense vluchtelingen aan Nederlandse gastgezinnen. Je hebt vier jaar kunnen genieten van onze vergaderingen, maar nu gaan we afscheid nemen van jou als Statenlid.

1115 Beste Robert, dank voor jouw bijdrage aan onze mooie provincie. En uiteraard nodig ik jou ook even uit om ons nog even toe te spreken.

De heer **ZAAL** (GL): Ja, dank u wel, voorzitter. Mede namens collega's Ayşe Er, Rien Cardol en Wiegert Dulfer wil ik graag een paar dingen zeggen. Na vier leerzame jaren in PS is me één ding

bijzonder opgevallen. Collega's, wat is het toch moeilijk om medepolitici van partijen die ver van je af staan te begrijpen. Je kunt je soms niet voorstellen dat ze dat echt denken. Over die vijfhonderd meter-grens, over het effect van menselijk handelen op klimaatverandering, over de gift aan Giro 555, over plantaardig eten in de Remkeszaal, of vleeseten. Ze weten toch zelf ook wel dat ze er echt helemaal naast zitten? Dat kan toch niet anders? Het kan toch niet anders dan dat er andere redenen zijn om te doen alsof ze dat echt menen? Bijvoorbeeld, omdat hun partijleider nu eenmaal gevolgd moet worden of omdat ze de stemmen van burgers die de weg kwijt zijn graag willen winnen of omdat ze aan woke tunnelvisie lijden. Je kunt je soms simpelweg niet voorstellen dat die anderen het beste met de provincie voorhebben. Dat ze echt bezorgd zijn over jouw standpunten en hun consequenties. En wat moet je dan met hen aan? Hen negeren, niet serieus nemen, lijkt dan een oplossing. Tijdens hun spreektijd doe je je email. Of je denkt alvast over dat social mediafilmpje dat je straks gaat maken. Ja, je kunt best met ze aan tafel zitten tijdens een schorsing. De een met zijn kipsaté en de ander met de sojavariant. Het gesprek moet dan wel oppervlakkig blijven en niet te lang duren. Je verdiepen in hun standpunt, in hun zorgen, is soms echt te veel gevraagd. Dat lukt je gewoon niet. En toch. Toch is er misschien meer mogelijk vanuit het besef dat zij, net als jij, zich inzetten als volksvertegenwoordiger. Dat zij, net als jij, vanuit overtuigingen en idealen handelen. Dat hebben wij en zij als 55 provinciale politici in ieder geval toch gemeenschappelijk. Zij gunnen hun kleinkinderen, hun burens, hun collega's, de generaties na hen, net als jij namelijk ook het beste. Ze zijn, net zomin als jij en jouw fractiegenoten, schurken. Ze zijn, net zomin als jij en je partijgenoten, te dom om het te snappen. En misschien dat daar een aanknopingspunt zit voor wederzijds begrip, voor wederzijds respect als personen en als politici. Wellicht dat daarmee vanuit deze zaal bijgedragen wordt aan begrip in de straat in Castricum en Blaricum en aan ontspanning in het debat in de gemeenteraadszaal en in de familiekring. Dat wens ik en mijn collega's de nieuwe Staten toe: de bereidheid en het vermogen om verschil van opvatting te koesteren in plaats van te verwerpen. Om de ander serieus te nemen en te geloven dat die ander hier ook zit om het beste voor Noord-Hollanders te bereiken. Collega-Statensleden, collega's van GS, het team griffie, bodes, andere medewerkers, fractiemedewerkers, voorzitter, mede namens de GroenLinks-collega's: dank voor vier mooie jaren van samenwerking.

[Applaus]

De **VOORZITTER**: Dank je wel, Robert.

En dan roep ik nu naar voren: mevrouw De Groot, Statenlid Zoon, mevrouw Jellema en de heer Van Hooff.

En dan begin ik bij Statenlid Zoon, beste Fabian. Tijdens de twee statenperiodes, waarin je actief was als Statenlid voor Noord-Holland namens de Partij voor de Dieren, heb jij je ontwikkeld tot een ervaren volksvertegenwoordiger. En de afgelopen vier jaar was je dan ook de fractievoorzitter. We hebben je leren kennen als betrokken, veelzijdig en toegankelijk, maar ook als iemand met een enorme drive en kennis van zaken. Je zet je in voor de dieren op alle beleidsvelden, maar ook met humor. Het is al een paar keer hier gezegd. Memorabel zijn dan ook de begrotingsbehandelingen waar je verkleed naar de Statenzaal kwam en een statement wilde maken. We hebben je onder andere gezien als Roodkapje in een groene outfit met kaplaarzen, maar ook in een smoking. Ik ben benieuwd hoe dat straks bij het waterschap gaat, of je daar al waterkleding hebt aangeschaft. Je was lid van de Werkgeverscommissie, waarbij je met name ook aandacht had voor de medewerkers van de griffie. En ook daar was je drive, je toegankelijkheid, maar ook vooral je betrokkenheid heel erg zichtbaar. Ook was je lid van de Agendacommissie en nam je plaats in het presidium en was je voorzitter van de Commissie EFB. Bij het interview Statenlid in beeld vertelde je dat het werk als Statenlid je goed beviel. Maar toch gaan we afscheid van je nemen, want jij gaat jouw werk als volksvertegenwoordiger in Noord-Holland voortzetten als lid van het algemeen bestuur van Waterschap Hollands Noorderkwartier, waarvoor je als lijsttrekker verkiesbaar was.

Beste Fabian, bedankt voor alles wat je tot nu toe hebt gedaan voor de provincie Noord-Holland. Ik wens je natuurlijk heel veel succes met je nieuwe uitdaging. Dank je wel.

Dan gaan we naar mevrouw Jellema, beste Aukelien. Jouw mooiste plek in Noord-Holland is Den Helder. Het is al gezegd: daar ben je geboren en getogen. En zoals net al werd aangegeven door

1180 de heer Köhler: je bent een echte jutter. Maar daar begon ook in Den Helder jouw politieke
loopbaan. Daar was je gemeenteraadslid, voordat je vanaf 2014 als Statenlid aan de gang ging
voor de Partij van de Arbeid. En ook in de Noord-Hollandse politiek wilde je Den Helder op een
positieve manier exposure geven. Politiek doet er volgens jou pas toe als er – en ik quote jou
eventjes – “naast nadenken en praten echt iets wordt ondernomen”. En dat heb je bijvoorbeeld
1185 ook gedaan als lid en voorzitter van de werkgroep Willem Arondéuslezingen. Je hebt met deze
werkgroep bijgedragen aan een aantal hele mooie lezingen in de Grote of Sint Bavokerk in
Haarlem. Maar ook in de commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid was je altijd aanwezig en
altijd kritisch. En water, dat was ook een van jouw onderwerpen. En nu ben je gekozen in het
waterschapsbestuur en mag je jouw zetel als volksvertegenwoordiger innemen bij het
1190 Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Eerst de gemeenteraad, daarna de Provinciale
Staten en nu het waterschap. Dat is een mooi drieslag. Gefeliciteerd.

Beste Aukelien, ik dank jou voor alles wat je hebt gedaan voor Noord-Holland en ik wens je heel
veel succes bij het dienen van de belangen van de Noord-Hollanders vanuit het
waterschapsbestuur. Dank je wel. Ik nodig je uit om ons nog even toe te spreken.

1195 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter, waarderende woorden ter afscheid aan het adres van u
allen, dat heb ik reeds gedaan in de laatste Provinciale Statenvergadering. Dus daar kunnen we
het misschien vooralsnog bij laten. Maar hier wil ik op het scheiden van de markt nog heel kort
uw aller aandacht vragen voor twee zaken. Ten eerste – we hebben het daarnet al over Den
1200 Helder gehad – de vuurtoren de Lange Jaap in Den Helder. Deze toren bevindt zich nog steeds in
de gevarezone. Mochten er in de nabije toekomst uw inspanningen worden gevraagd, wees dan
alstublieft mild – dat is mijn oproep aan de volgende Staten – en onderzoek waar en hoe hulp
geboden kan worden.

1205 Ten tweede. Mijn eerder gesneefde initiatief om binnen dit Huis een kolfkamer, een
borstvoedingskamer, voor medewerkers die net een baby hebben gekregen, te realiseren. Een
dringende oproep aan de volgende Staten om daar alsnog werk van te maken. Ik bedoel,
binnenkort mogen wij weer een klein D66’je verwelkomen. En wie weet hoeveel baby’s er in de
1210 volgende Staten nog worden geboren? Ik doe een oproep aan de volgende Staten om daar
misschien toch nog eens goed naar te kijken.

Voorzitter, vanmorgen, was ik op mijn werk en toen ging ik naar de pantry om een kopje thee in
te schenken. Ik pakte een theezakje en daar zit dan meestal zo’n labeltje aan. Aan dat labeltje zit
dan een vraag verbonden. Deze was toevalligerwijs “welk verhaal wordt altijd over jou verteld?”.
1215 Nou, u begrijpt, voorzitter, dat wil ik niet weten. Maar ik weet wel dat ik een verhaal zou willen
vertellen over deze Staten, over het Provinciale Statenwerk. Dat is een verhaal van enorm veel
waardering en enorm veel – en dat heb ik ook al in de laatste vergadering gezegd – ervaring
opdoen en een netwerk opdoen en mogen bijdragen. Heel veel mensen voor mij hebben daar ook
al iets over verteld. Een bijdrage mogen leveren aan het een klein stukje beter en mooier maken
1220 van onze prachtige provincie.

Ja, en dan ben ik geadresseerd door Gerard Köhler. Ik moet daar toch nog even iets over zeggen,
denk ik. Gerard, ik kijk uit naar jouw rondleiding in Den Helder. Jij weet waarschijnlijk dingen die
ik nog niet weet, ondanks mijn bijna 63-jarige ervaring als inwoner van deze stad. Dus ik wacht
1225 jouw telefoontje af en dan gaan we samen op stap in Den Helder.

Voorzitter, ik sluit af met de woorden: het waren acht fantastische jaren. Ik zie uit naar een
mooie periode, hoop ik, in het waterschap. Dank voor de heel fijne samenwerking met iedereen
met wie ik hier heb samengewerkt en natuurlijk vooral met mijn eigen fractie, waar ik gewoon
1230 ontzettend op mijn plaats ben geweest. Bedankt voor jullie inspirerende en enthousiaste
samenwerking die wij de afgelopen vier jaar – En ook de vorige fractie in de vorige periode. Ja, ik
zou zeggen, ik ga naar het waterschap en ik neem mee – Nou, Fabian Zoon bijvoorbeeld. En dan
gaan we hier allemaal nog eens over praten. Fabian. Zullen we dat afspreken? Dank u wel voor uw
aandacht, en ik zie u graag.

1235 [Applaus]

De **VOORZITTER**: Dank je wel, Aukelien.

- 1240 Mevrouw De Groot, beste Anna. Vanaf 2015 heb jij als volksvertegenwoordiger jezelf ingezet in de provinciepolitiek van Noord-Holland voor de SP. Daar kon jij jouw ervaring, die je op hebt gedaan in het openbaar vervoer, natuurlijk goed inzetten, want vanaf 2010 was je ook vier jaar lang wethouder geweest in Wormerland. Je werd in 2015 in Provinciale Staten gekozen met volgens mij heel veel voorkeursstemmen. En je vond het werk hier al snel buitengewoon boeiend.
- 1245 Vanaf 2020 was je duo-commissielid en in 2021 ging je weer als Statenlid aan de slag. Je was altijd aanwezig bij de commissievergaderingen en tijdens de online commissievergaderingen in de coronaperiode viel op dat jouw kat daarbij regelmatig in beeld kwam. In de Staten vroeg je regelmatig aandacht voor minder nadruk op economie en meer op natuurbehoud en gezondheid. Je noemde ook heel vaak het recreatiegebied Het Twiske, dat in de buurt van jouw woonplaats Wormerveer ligt. In het interview Statenlid in beeld vertelde je dat je zelf ook graag de natuur ingaat, zittend achter op een rode motor om te kijken hoe Noord-Holland erbij ligt. Beste Anna, ik wens je ontzettend veel mooie motorritjes toe en heel veel dank voor het Statenwerk wat jij hebt gedaan voor ons in de provincie Noord-Holland. Dank je wel.
- 1255 En dan kom ik bij Joost. Geachte heer Van Hooff. Ja, we kunnen je met recht een oudgediende noemen, want je was vanaf juli 2011 tot maart 2019 lid van deze Staten. En terug van weggeweest kwam je de PVV-fractie na het afscheid van Nick Kapteijns vanaf januari 2020 weer versterken. En wanneer je niet aanwezig kon zijn, dan ontving de Statengriffie altijd keurig een afmelding. Maar ook jouw bijdragen voor de vergaderingen van eerst de commissies Mobiliteit en
- 1260 Financiën en later de commissie Ruimte, Wonen en Klimaat werden ook netjes altijd door jou aangekondigd. We hebben je leren kennen als een Statenlid dat altijd geïnteresseerd is en vriendelijk is tegen iedereen. Op verzoek was je ook bereid om scholieren, die hier het provinciespel kwamen spelen, te begeleiden of te vertellen over het werk van een Statenlid. De penning en de oorkonde heb je volgens mij al ontvangen.
- 1265 Beste Joost, je kan weer gaan genieten van je pensioen. Dank voor jouw inzet als Statenlid voor de provincie Noord-Holland. Uiteraard nodig ik jou ook nog even uit om ons toe te spreken.
- De heer **VAN HOOFF** (PVV): Dank voor de mooie woorden, voorzitter. Ik heb een hele hoop visitekaartjes over, dus ik heb op de achterkant wat opgeschreven. Dan vergeet ik niks. Als geboren Maastrichtenaar ken ik de meeste kroegen in Maastricht van binnen en van buiten. Meer van binnen dan van buiten. In 2010 stond ik in de omgeving van Maastricht, in Lanaken om precies te zijn, in de kroeg met een goeie vriend van mij en die zei: "Joost, je moet politiek in". En nou kan ik nog een uur praten hoe dat gegaan is, maar een lang verhaal heel kort, mensen: in
- 1270 2011- Nee, in 2010, juni 2010, werd die vraag gesteld en in oktober 2010 kwam ik in het klasje van Hero Brinkman, jullie allen welbekend, denk ik. En in juli 2011, wat Arthur al zei, kwam ik hier als Statenlid binnen. Met een hele hoop tromgeroffel het eerste jaar, tot 2012. Maar daar ga ik ook niet verder op in. Maar een fantastische tijd. En dat kan ik niet alleen. Of dat kon ik niet alleen en dat kan ik ook niet alleen. En niemand hier kan dat alleen. Dus ik wil een aantal mensen bedanken daarvoor.
- 1275 En het allereerst de kiezer. De kiezer die op de PVV heeft gestemd – ik weet niet welke camera het is – maar de kiezer daar die in 2011, 2015, 2019 en 2023 als diehard PVV, PVV heeft gestemd. Ja, dat is een heel goede zaak. Dat moeten ze vooral blijven doen. Daarbij wil ik ook – het is al door een ander ook gemeld, maar ik wil dat toch ook even doen – mijn echtgenoot te danken voor de steun die ik van haar had, want ik ben als Statenlid – en dat zullen jullie weten; en de nieuwe Statenleden zullen dat ook gaan ervaren denk ik – ongelooflijk veel weg. Allerhande werkbezoeken, 's avonds weg. "Moet je nou alweer?" Zo zei ze dat niet. Ze zei: "Da most du no alweer". Een beetje dialect. Maar goed. "Limburgse taal", is het overigens.
- 1285 Verder de collega-Statenleden hier in de zaal. Een hartstikke mooie tijd met jullie gehad. Politiek waren we het niet altijd eens. Dat is nog vriendelijk gezegd, geloof ik. Maar daar en daar en beneden en bij de lunch, overal was het collegiaal. En zo hoort het ook.
- 1290 De fractie van de PVV, die meneer en mevrouw. Dank voor jullie support. Het was hartstikke leuk om met jullie samen te werken. Een fantastische tijd gehad. Ik wil met die fractie van de PVV toch ene Pieter-Jan bedanken. Die staat daar te filmen, ongetwijfeld mijzelf. PJ, dank. Zonder jou was het helemaal niks geworden, denk ik.
- 1295

- 1300 Mensen van de pers. Ik weet niet of hij hier is, maar Peter Schat wil ik ook bedanken. Die man, die zit daar van de pers al die Statenvergaderingen tot 's avonds 23.00 uur, 23.30 uur van alles op te schrijven en daar moet hij een kort verhaaltje in de pers in de krant van maken van wat wij hier met zijn allen in elkaar hebben gefröbeld. Ik vind het toch knap dat hij dat deed. Dus Peter, bedankt.
- 1305 Ik heb er nog drie, voorzitter. De griffie, daar zitten ze. Links. En in de zaal ook nog een paar. Zonder de griffie was het allemaal niks geweest. Ik ben een keer voorzitter geworden in 2012 van de Auditcommissie. Fantastisch leuk werk. Ik kan niet anders zeggen. Alleen ik had geen idee waar ze het over hadden. En de griffie heeft mij daar toen- Willy heeft me er enorm door geholpen. Zonder haar was het allemaal niks geworden. Dat is een laat bedankje.
- 1310 Ik heb het al gemeld: ik heb kilometers in de auto gezeten. Vele gesprekken gehad met mensen over kleine en grote dossiers. Dus een hele hoop zaken te weten gekomen. En ja, het is een fantastische tijd en ik zal het vreselijk gaan missen, denk ik. Ik ga nu een beetje afkicken. Geen gepiep meer van mijn gsm, geen mails van de griffie meer, een lege agenda en al die koppen hier in de zaal, die zie ik het niet meer. Ik zal ze gaan missen, mensen. Ik zal ze echt gaan missen.
- 1315 En ja, dat was het eigenlijk ik. Ik wens jullie het allerbeste. En met één, echt opmerking die ik meen: geniet van het leven. Geniet van het leven. Dank je wel.
- 1320 [Applaus]
- De **VOORZITTER**: Dank je wel, Joost. Dank je wel. Ja, u mag weer gaan zitten.
- 1325 Nou, dames en heren, dan zijn we al aardig op dreef aan de Dreef. Dan gaan we nu verder. En ik zou graag mevrouw Van Meerten naar voren willen hebben. Beste Miriam.
- 1330 Ja, beste Miriam, met jou gaan we afscheid nemen van een zeer actief Statenlid. Je maakte deel uit van de Werkgeverscommissie, was lid van de Agendacommissie, waar je waardevolle bijdragen aan leverde en ook had. En je maakt ook onderdeel uit van de commissie Economie, Financiën en Bestuur. Maar ook was je voorzitter van de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid. Kundig zat je die vergaderingen voor. Ze waren soms lang. Zeker voor jou, omdat de commissie Economie, Financiën en Bestuur er ook nog voor zat. Dus dat was een dubbele commissie zou je kunnen zijn. Maar ook jij hield de sfeer erin. En op strakke wijze, soms een beetje streng als het moest,
- 1335 maar wel flexibel als het ook kon. En naast jouw Statenlidmaatschap en jouw werk nu bij Alzheimer Nederland, ben je ook bestuurslid en toezichthouder geweest bij diverse organisaties. Onder andere bij GooiTV, waar je onlangs nog te zien was bij een interview over de verkiezingen. En ja, dat is toch wel een beetje de vraag: hoe doe je dat eigenlijk allemaal? Net voor de vergadering begon, stonden we even te praten. Toen zei je, ja, ik ben alweer benaderd voor een
- 1340 aantal dingen. Ja, zo gaat dat.
- De eerste digitale commissievergaderingen in 2020 bij het begin van de corona-epidemie waren best spannend. Jij mocht als voorzitter meteen het spits afbijten met negen insprekers bij het besluit over de Duinpolderweg, een onderwerp dat jarenlang een prominente plek innam op de agenda van Mobiliteit en Bereikbaarheid. Maar alsof jij nooit anders had gedaan, haalde je de insprekers soepel de digitale vergadering binnen en gaf je onze inwoners als eerste voorzitter online het woord.
- 1345 Helaas ook geen tromgeroffel op de Statenbankjes bij jou maidenspeech over een voorstel voor een wijziging in de Referendumverordening. Dat lag natuurlijk niet aan jouw speech, maar ook door de coronamaatregelen moest je jouw visitekaartje in deze Staten ook digitaal afgeven. Misschien dat we straks nog even alsnog postuum tromgeroffel kunnen horen van de collega-Statenleden.
- 1350 Maar Miriam, je trad in 2019 voor de VVD toe tot de Provinciale Staten van Noord-Holland. Je was toen eigenlijk al ervaren in het openbaar bestuur. Met vier jaar in deze Staten erbij ben je in totaal twaalf jaar volksvertegenwoordiger geweest en vier jaar wethouder. Je was vanaf 2006-2014 raadslid en ook fractievoorzitter voor de VVD in de gemeente Naarden. Daar was je van
- 1355

1360 2014 tot 2018 ook wethouder. Eerst van Naarden en later van Gooise Meren, waar Naarden in opging. Al met al heb jij een hele mooie carrière gehad in het openbaar bestuur. En dat verdient, dames de heren, ook een koninklijke onderscheiding. Die ga ik jou opspelden. Beste Miriam, gefeliciteerd met deze onderscheiding. En natuurlijk heel veel dank voor hetgeen je voor de provincie Noord-Holland hebt gedaan. Ik wil je even vragen, voordat jij de gelegenheid neemt om wat te zeggen, om even te blijven staan, want ik ga hem bij je opspelden. En dan wordt er nog
1365 een prachtige foto gemaakt. Daarna hoop ik dat je ons nog even zou willen toespreken.

[Applaus]

1370 Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Nou, een mooi moment. Het moeten er precies twaalf zijn geweest ongeveer, op de maand af. Ik had ook wel wat krabbels gemaakt. Deze had ik er niet bijgezet. Maar wat ik leuk vind, is dat ik Lars Voskuil net zie voorbyschuiven. Dat is wel leuk, memorabel, want Lars en ik zijn samen begonnen in de Raad van Naarden. Volgens mij hebben we het toen als eerste gehad over een- Nou, iets van een elektriciteitskastje. Het ging bij wijze van spreken nergens over. Maar dank ook daarvoor. Dank ook voor alle mooie woorden,
1375 voorzitter. Ik heb ook het voorzitterschap zeer gewaardeerd. Het was een genoegen met jullie allen samen te werken. We hebben het eigenlijk al gezegd: die vier jaar zijn voorbijgevlogen. Want ik had precies hetzelfde wat Erik zei. Mensen zeiden tegen mij: de provincie, waarom ga je in godsnaam naar de provincie? Nou, we werden overspoeld al in de eerste vergadering door de boeren die buiten stonden en allerlei belangrijke onderwerpen die op de agenda stonden. Het heeft voor veel beroering gezorgd. Maar we stonden ook als Statenleden midden in de samenleving. Dat is eigenlijk heel erg mooi, want daar horen we ook te staan.

1380 Want mijn dank gaat als eerste uit naar al die stemmers vier jaar geleden, die het vertrouwen hadden in mij om hier het werk goed te doen. Dank aan jullie allen. Dank aan alle inwoners van Noord-Holland. We hebben er hard aan gewerkt om het een stuk mooier te maken hier.

1385 En ik wil toch even ook als voorzitter van de commissie M&B wat herinneringen ophalen van het vergaderen in coronatijd, want het was echt een hele verkenning. Het werd snel opgezet met de griffie. We hebben ook in de Agendacommissie, en daar gaat ook mijn dank naar uit, met de nodige ondersteuning in een lege zaal hier – Hè, Mariëtte, ik weet het nog goed, en Susan; ja, Mariëtte zit daar – hebben we eindeloos zitten vergaderen en zaten we maar naar zo'n scherm te kijken. En in de Agendacommissie hebben we elkaar scherp gehouden. We hebben het er met elkaar erover gehad: hoe doen we dat nou goed? Hoe gaan we dat met insprekers doen? Je memoreerde er al even aan, Arthur. Ik ben heel blij dat we ook tijdens coronatijd- Want ja, de show must go on. We moeten wel doorgaan. We hebben dat hartstikke goed gedaan. Dus dank
1395 ook aan alle collega's van de Agendacommissie. En ook de vervangende commissievoorzitter, want ook die hebben heel vaak voor een goede vervanging gezorgd, waren ook altijd aanwezig. We steunden elkaar met constructieve feedback. Hartstikke fijn.

1400 Mede collega-Statenleden, natuurlijk, we hebben stevige debatten en we zijn het over verschillende zaken niet eens, maar het is altijd hard op de zaak, zacht op de persoon, hard op de inhoud. En zo werkt dat hier in dit politieke Huis. En dat heb ik als heel prettig ervaren. Laten we er ook bij stilstaan: dat is ook niet altijd meer gebruikelijk, want het verhardt. Het is vaak andersom. Het wordt vaak persoonlijk en dat leidt weer tot polarisatie en tot verlies van
1405 vertrouwen in de politiek en de overheid. Dat is eigenlijk wat we niet willen. Dat is het laatste wat we willen als politici, want we zijn daarom niet de politiek in gegaan.

1410 En ik roep alle toekomstige Statenleden dan ook op om op een eerlijke, transparante en betrouwbare wijze politiek te blijven bedrijven in dit Huis. Neem het werk inhoudelijk serieus, jezelf niet al te veel. Blijf het goede voorbeeld geven. Debatteer, drink een borrel na afloop met een vega, vegan of vleesbitterbal. Het maakt niet uit. Maar lach met elkaar. Dat is de magic mix. Dat maakt het Statenwerk ook ontzettend leuk.

1415 Tenslotte ook – nog niet helemaal “tenslotte” – maar in ieder geval dank aan mijn fractie. Het waren rollercoasterjaren, zoals Erik al zei, maar het waren ook mooie jaren. We hadden een fantastische samenwerking. Dank aan jullie.

En tenslotte ook dank aan het thuisfront. Dank aan zelfs mijn pubers. Jullie waren zelf jong of zelfs nog niet geboren toen ik politiek actief werd. 's Avonds veel weg. Dat was destijds geen probleem en nu is dat soms lastig. Dus ik kom je thuis weer versterken, Maarten. Dank je wel. Geen maandagavonden meer voor jou alleen voor de buis met voetbal, maar een goed gesprek met mij. Goed. Dat was het. Dank je wel, voorzitter.

[Applaus]

De **VOORZITTER**: Dank je wel. Dat wordt klusjes doen, Maarten, 's avonds. Op maandagavond.

En dan, beste Wil, mevrouw Van Soest. Kijk, er staat hier in mijn tekst- Ik kon het bijna niet geloven, maar u kan het bijna niet geloven, denk ik. Maar ja, beste Wil, ja, toch kan ik het bijna niet geloven. In maart 2019 heb ik een Statenlid beëdigd van 82 jaar oud. En die ook nog gemeenteraadslid was in de hoofdstad Amsterdam. Het boegbeeld van 50PLUS, de Partij van de Ouderen. Wil van Soest. Ja, voor jou geen geraniums, maar voor jou liever spreektijd. En zo nu en dan doorspekt met moties. De coronatijd was denk ik wel pittig, ook voor jou, maar je was er wel bij. Vanuit allerlei plekken van Europa heb je ingelogd. Maar ook voorbij het verplichte online vergaderen nam je het zekere voor het onzekere en opereerde je ook vanuit huis. Het was soms wat stoeien met de techniek, maar we lossen het altijd op met elkaar. Intussen, tweede helft tachtig. En het ziet er naar uit dat je nog lang niet klaar bent. Een paar weken geleden zag ik je nog op televisie in de Hofkar met Rutger Castricum. Ik zag je gewoon voorbijflitsen. Ik denk, ze is nog steeds actief. Maar je bent al heel lang actief, want in 1994 kwam je voor de Partij van de Arbeid in de stadsdeelraad van Amsterdam Noord. Van 1998 tot 2010 was je deelraadslid namens de lokale partij Belangen Partij Noord en vanaf 2002 ook fractievoorzitter voor deze partij. Vanaf 2010 tot 2014 was je de fractievoorzitter van de BovenIJ Partij. In 2014 – ja, gaat u nog even rustig zitten, dames en heren – werd je voor de Partij van de Ouderen gekozen in de Amsterdamse gemeenteraad en verliet je na twintig jaar de deelraad van Amsterdam Noord. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 behield jouw partij haar zetel en werd je ook nog gekozen tot lid van de Vervoersregioraad van Amsterdam. Tot 2022 bleef je raadslid in Amsterdam. Maar toen je daar afzwaaide, kreeg je geen koninklijke onderscheiding. En niet dat je die niet verdiende, maar dat kon toen niet, want je was nog steeds volksvertegenwoordiger. En je was in 2019 namelijk hier in Provinciale Staten voor Noord-Holland Statenlid geworden voor 50PLUS en de Partij van de Ouderen. En met de leeftijd van 82 jaar was je de oudste lijsttrekker ooit in Nederland, Wil. Wil, je bent een voorbeeld voor de mensen die actief oud willen worden. Ik maak een diepe buiging voor jou. En ook mag ik je nu de zeer verdiende koninklijke onderscheiding gaan opspelden, vanwege die heel lange periode dat je volksvertegenwoordiger bent geweest. Beste Wil, gefeliciteerd met deze zeer verdiende onderscheiding. En bedankt dat je in het belang van Noord-Holland alles hebt gedaan wat je kon doen. Dames en heren, mag ik een speciaal applaus voor Wil van Soest?

[Applaus]

De **VOORZITTER**: Dames en heren, namens Wil mag ik zeggen: allemaal heel erg bedankt. Wil, hij staat je fantastisch.

En dan zou ik nu naar voren willen vragen mevrouw Kaamer Van Hoegee. Beste Hanneke. Ja, want als we het over een grande finale hebben, dames en heren, dan kan jij daar niet bij ontbreken. En met jouw vertrek uit de Staten nemen we afscheid van een ervaren Statenlid, maar ook van de nestor van Provinciale Staten. Alhoewel je dat niet zou zeggen natuurlijk. Je begon dan ook al jong in deze Staten. En je belandde tot jouw eigen verbazing, zoals je dat zei, twaalf jaar geleden in de Provinciale Staten van Noord-Holland. Maar liefst drie zittingsperioden heb jij als lid van de VVD Statenfractie de inwoners van onze provincie gediend. En al die tijd kwam je trouw vanuit Den Helder in het topje van de Kop van Noord-Holland naar het provinciehuis in Haarlem. En toen jij je kandidaat stelde, deed jij dat omdat je vond dat er nog een heel stuk Noord-Holland lag boven Amsterdam, en de focus lag volgens jou veel te veel op alleen Amsterdam. Daar wilde je wat aan doen. Zo maakte jij je onder meer sterk voor het behoud van de vuurtoren van Den Helder. Hij is al even voorbijgekomen: de Lange Jaap. En samen met Aukelien Jellema diende je daar ook een motie over in. Maar je vroeg ook nadrukkelijk aandacht voor de druk op de woningmarkt in Noord-Holland. Je zet je al acht jaar in voor de mobiliteit van onze provincie. De afgelopen vier jaar was je een trouw lid van de commissie Ruimte, Wonen en Klimaat.

1480 Maar Hanneke, je bent ook lang en met overtuiging lid geweest van de werkgroep Willem Arondéuslezing, waarmee je de laatste jaren als voorzitter verantwoordelijk was voor een reeks boeiende lezingen. En de laatste lezing, die Boris van der Ham op 10 mei aanstaande uitspreekt, zal vast ook weer zeer interessant zijn. En je blijft daarvoor nog even bij de Staten.

1485 Jouw inbreng in deze Staten was gedegen, ook standvastig. Je wist daarbij bijzonder effectief met jouw spreektijd om te gaan. Ook in één minuut slaagt hij erin om een scherpe bijdrage te leveren. Het is een eer om jou na zoveel dienstjaren bij dit afscheid te mogen toespreken. Ik ga jou niet alleen de koninklijke onderscheiding opspelden, want die heb je meer dan verdiend. Maar je krijgt ook de provinciale penning, omdat je minimaal acht jaar Statenlid bent geweest. Ik ga jou mede namens iedereen hier van harte feliciteren met deze koninklijke onderscheiding en
1490 natuurlijk de provinciale penning. Ik hoop dat je ons straks nog even zou willen toespreken. Dames en heren, applaus voor Hanneke Kaamer Van Hoegee.

[Applaus]

1495 Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Ja, dan mag ik u ook nog even toespreken. U zei net “in één minuut”. Dat ga ik niet doen. Drie minuten. Twee minuut 50 als het meezit.

Voorzitter, twaalf jaar Statenlid in Noord-Holland betekent dat ik een hoop in deze provincie heb zien veranderen. Ik ben van mening dat in die twaalf jaar onze provincie een stukje mooier is
1500 geworden. In mijn eerste twee periodes als Statenlid heb ik als woordvoerder Mobiliteit aan heel wat keukentafels koffiegedronken. En dan moet u zich realiseren dat ik koffie echt niet lekker vindt. Die gesprekken gingen meestal over wegtracés die inwoners vaak wel wilden, maar niet in hun eigen voor- of achtertuin. Ik heb daarvan geleerd dat niet alleen luisteren naar de inwoners een must is, maar dat het ook bijdraagt aan het begrip als je goed uitlegt waarom je uiteindelijk
1505 een ander besluit neemt. In de afgelopen vier jaar heb ik als woordvoerder Wonen, ondanks corona, weer aan heel wat keukentafels gezeten. Soms zelfs dezelfde als toen ik nog over mobiliteit sprak, alleen zijn de kinderen nu volwassen geworden en op zoek naar een woning. De afgelopen vier jaar zijn we als Staten op zoek geweest naar gereedschappen die nodig zijn om de woningmarkt vlot te trekken. En ik heb namens de VVD gevraagd om een Masterplan Wonen. Ik
1510 ben heel blij dat er met dit Masterplan Wonen nu een goede gereedschapskist staat voor de nieuwe Staten. Het is aan hen om hier op een zorgvuldige wijze mee om te gaan.

Er zijn natuurlijk heel veel dingen gebeurd in twaalf jaar. Statenleden kwamen en gingen. Sommigen bleven hier jaren, maar velen komen er al snel achter dat het Statenwerk veel tijd kost
1515 en vaak niet makkelijk te combineren is met je reguliere baan, gezinsleven of sociale leven. Het kost gewoon heel veel tijd, zeker als je net als ik iets verder weg woont. Het lijkt er ook wel op of het verloop de laatste jaren groter is geworden. Dat is jammer, want enige continuïteit en historisch besef is belangrijk in het provinciale werk. Besluitvorming in de provincie duurt nu eenmaal lang. In de afgelopen twaalf jaar kwamen ook nieuwe politieke partijen met nieuwe
1520 inzichten, en ook afsplitsingen zijn er altijd wel geweest. Deze zijn soms heel succesvol, maar meestal verdwijnen ze na de verkiezingen weer met stille trom.

Voorzitter, vanavond trek ik de deur van het provinciehuis nog één keertje achter me dicht. Dat voelt een beetje raar. Dit Huis voelt na zo'n lange periode ook een beetje als mijn thuis, inclusief
1525 de lampen die ik wel heel mooi vind. Dat gevoel is niet heel gek. Ik heb hier ruim een kwart van mijn leven rondgelopen. In de afgelopen twaalf jaar heb ik veel geleerd, veel gezien en veel belangrijke besluiten mogen nemen. Dat alles was niet mogelijk zonder u, voorzitter, zonder de gedeputeerden, zonder de Statenleden en zonder de griffie, maar vooral ook niet zonder de inwoners van Noord-Holland. Ik dank u voor alle fijne gesprekken.

1530 Voorzitter, ik ga afronden. Daarbij ga ik voor één keer een PvdA-politicus citeren. Joop den Uyl sprak ooit de volgende wijze woorden: “politiek is een spel en ik probeer het goed te spelen”. Voorzitter, ik denk daar ook zo over. En ik denk dat ik het spel goed gespeeld heb. Dank u wel.

1535 [Applaus]

1540 De **VOORZITTER**: Dank u wel. En met deze prachtige woorden zijn we bijna aan het eind gekomen van deze buitengewone Statenvergadering. Voor de vertrekkende Statenleden is er dus een afscheidscadeau. U ziet een foto op de schildersezel staan. Het is een foto van de herten in de Hout, gemaakt door Olaf Kramer. En straks in de Johan Remkeszaal zal die aan u worden uitgereikt als u hem uiteraard komt ophalen.

5. Sluiting

1545 De **VOORZITTER**: Ik verhuis nu even naar mijn voorzittersplek om, zoals we keurig horen te doen, een einde te gaan maken aan deze vergadering. Maar niet zonder dat ik toch ook de Statenleden, die niet gaan vertrekken en die blijven, heel veel succes wil wensen morgen bij de beëdiging. Dan begint weer een nieuwe periode. En zoals we vaak zeggen: een nieuwe ronde, nieuwe kansen. En ik hoop dat u dat met elkaar in goede samenwerking zult gaan doen. Ik sluit
1550 nu deze buitengewone Statenvergadering. Ik wil u vragen om nog even te blijven zitten, zodat de fotograaf nog een groepsfoto van u allen kan maken hier in de Statenzaal. Na de foto nodig ik u natuurlijk van harte uit, ook met uw familieleden en vrienden, in de Johan Remkeszaal om met elkaar nog even een borrel te drinken op dit prachtige afscheid. Dank u wel. En ook natuurlijk
1555 nogmaals de leden van GS en de griffie, dank voor jullie aanwezigheid en jullie inzet. En tot morgen weer. Tot straks in de Johan Remkeszaal.

[Applaus]

Sluiting om 21.52 uur